Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodarczym Palestyny i Bliskiego Wschodu

Komitet redakcyjny: Leon Lewite, Józef Thon, P. Wasserman

Rok V — Warszawa, listopad 1936 — Nr. 11

TREŚĆ NUMERU:

	Str.
Ś. P. Stanisław Łukaszewicz	547
Pierwszy lot pocztowy z Polski do Palestyny — **L. Lewite**	548
Traktat francusko-syryjski a panislamizm — **P. Wasserman**	551
Struktura zawodowa emigracji żydowskiej z Polski do Palestyny — **Mgr. M. Linder**	555
Ostatni przewrót militarny w Iraku — **P. W—n**	557
Przegląd prasy — **P. W.**	559
Komunikaty Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej	564
Kronika:	
Palestyna	567
Syria	580
Egipt	581
Irak	581
Transjordania	581
Statystyka:	
Handel Polski z krajami Bliskiego Wschodu	583
Handel zagraniczny Palestyny	586
Ruch okrętowy w portach palestyńskich	588
Koszty utrzymania w Palestynie	589
Ruch budowlany w Palestynie	590

STANISŁAW ŁUKASZEWICZ

1892 — 1936

Ś. P. STANISŁAW ŁUKASZEWICZ

W czterdziestym piątym roku życia zmarł ś. p. Stanisław Łukaszewicz, Konsul Rzeczypospolitej Polskiej w Tel-Awiwie.

Po dłuższej służbie na szeregu placówek konsularnych objął ś. p. konsul Łukaszewicz w dniu 1 stycznia 1934 roku kierownictwo Konsulatu R. P. w Tel-Awiwie.

Umarł na posterunku, na którym w ciągu niespełna trzech lat starał się jak najlepiej służyć interesom Państwa. Do zadań swego urzędu odnosił się z wielką sumiennością i oddaniem.

Posterunek ten, który powierzono ś. p. konsulowi Łukaszewiczowi, należy do rzędu bardzo ważnych placówek konsularnych Rzeczypospolitej Polskiej. Bujny rozwój żydowskiej Siedziby Narodowej stawia przed kierownikiem tej placówki, znajdującej się w największym mieście Palestyny, rozległe zadania a utworzonej obok istniejącego od r. 1923 konsulatu Generalnego w Jerozolimie, w mieście, w którym ścierają się wpływy polityczne wielu państw i narodów świata. Fakt, że z pośród około 200.000 Żydów polskich, mieszkających w Palestynie, w samym Tel-Awiwie żyje blisko połowa, wskazuje, gdzie koncentrują się w chwili obecnej żywotne interesy rzesz żydostwa polskiego na terenie Palestyny. Ale placówka konsularna w Tel-Awiwie posiada daleko znaczniejsze zadania, aniżeli by to wynikało z jej umiejscowienia. Tel-Awiw stał się właśnie w okresie urzędowania w nim ś. p. konsula Łukaszewicza w jeszcze wyższym stopniu, niż w ubiegłym dziesięcioleciu, jednym z najpoważniejszych centrów handlowych nietylko Palestyny, ale i sąsiadujących z nią krajów Bliskiego Wschodu. Zazębiające o siebie interesy gospodarcze tychże krajów, splot i walka ekspansji gospodarczej potężnych mocarstw światowych o ogarnięcie coraz to chłonniejszego rynku nowej Palestyny, — to wszystko stawia kierownika placówki konsularnej państwa, z którego wywodzi się połowa imigrujących rzesz, przed szczególnie trudne, delikatne i odpowiedzialne zadania.

Zadaniom tym starał się Zmarły sprostać jak najlepiej. Placówkę swą w okresie swego urzędowania rozbudował i cieszył się jej rozwojem. Pozostawił po sobie wspomnienie prawego człowieka i obywatela u wszystkich, z którymi zetknął się na swoim szczytnym stanowisku. Cześć Jego pamięci.

L. LEWITE
Prezes Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej

PIERWSZY LOT POCZTOWY Z POLSKI DO PALESTYNY

Po szeregu miesiącach stagnacji w stosunkach handlowych polsko-palestyńskich, która była wynikiem długotrwałych rozruchów w Palestynie, zainaugurowanie linii lotniczej między Polską a Palestyną, jest pierwszą oznaką ożywienia wzajemnych stosunków między obu krajami oraz poważnym konstruktywnym posunięciem ze strony Polski w kierunku wzmożenia swej ekspansji na terenach krajów Bliskiego Wschodu.

Usiłowania Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej — która w zrozumieniu konieczności zracjonalizowania i przyśpieszenia komunikacji między obu krajami już w r. 1932 podjęła inicjatywę w tym kierunku i w szeregu memoriałów wskazywała na możliwości istniejące i na znaczenie linii lotniczej między Polską a Palestyną zarówno ze względów gospodarczych jak i prestiżowo-politycznych — zostały nareszcie uwieńczone pomyślnym rezultatem.

W dniu 27-go października 1936 r. samolot typu „Douglas" Polskich Linii Lotniczych „LOT" wystartował do Palestyny z pierwszym transportem poczty, zabierając ze sobą przeszło 100.000 listów o ogólnej wadze 700 kg. Pierwszy próbny lot wypadł nadspodziewanie pomyślnie. Nie mniejszy sukces odniósł i drugi lot, który odbył się dnia 10-go listopada 1936 r. I tym lotem przesłano takąż ilość listów, co wskazuje na liczne kontakty i stosunki, jakie łączą ludność polską z ludnością Palestyny. Liczba przeszło 200.000 listów przesłanych do Palestyny podczas pierwszych 2 lotów jest szczególnie znamienna w zestawieniu z liczbą 3 milionów listów przesłanych do Palestyny w ciągu roku 1935.

Nowoutworzona trasa komunikacji powietrznej między Polską a Palestyną biegnie po przez Rumunię, Bułgarię, Grecję, wyspę Rodos do Hajfy, i łączy wspomniane dwa kraje najkrótszą drogą, wynoszącą ogółem 3.130 km. (1.902 km. Warszawa—Ateny, 1.228 km. Ateny—Hajfa). Dotychczasowe połączenia komunikacyjne między Polską a Palestyną, kolejowe i okrętowe, nie odpowiadały wymogom obecnego tempa życia gospodarczego. Na listy wysyłane do Palestyny otrzymywano odpowiedź po upływie blisko trzech tygodni, a istniejąca poprzednio poczta lotnicza działała niezbyt sprawnie ze względu na konieczność przeładowania listów do samolotów linii lotniczych innych krajów, co znacznie opóźniało ich nadejście do Palestyny. Przy ciągłych zmianach koniunkturalnych i wahań walutowych, niesprawnie działająca komunikacja pocztowa wpływała na

hamowanie rozwoju wzajemnych stosunków gospodarczych między wspomnianymi krajami. Pamiętać należy, że rozwój ten był w ostatnich latach imponujący, co tym bardziej musiało wpłynąć zachęcająco na zrealizowanie tegoż projektu.

Fakt, iż zarówno Rumunia jak i Grecja, przez które to kraje linia lotnicza przechodzi, będą mogły również korzystać z jej obsługi, wpłynie niezawodnie na jej rentowność. Pamiętać też należy, iż przy odpowiednio uzgodnionym planie lotów, także i kraje bałtyckie będą mogły tą drogą przesyłać pocztę swą do Palestyny. Szybkość przesyłki poczty przy niskich opłatach dodatkowych wpłynie bezsprzecznie na zwiększenie ruchu pocztowego drogą lotniczą, między Polską a Palestyną.

Nowozałożona linia lotnicza wpłynie niebawem na dalsze ożywienie i pogłębienie polsko-palestyńskich stosunków gospodarczych. Poza tym stworzy nowe możliwości dla ruchu turystycznego i dla utrzymania stosunków rodzinnych między dwustu-tysięczną kolonią obywateli polskich w Palestynie a ludnością w Polsce. Linia ta ma również, jak już wyżej wspomnieliśmy, pierwszorzędne znaczenie prestiżowo-polityczne dla Polski. Pamiętać wszak trzeba, iż Palestyna tworzy w chwili obecnej główną bazę lotniczą dla wszystkich krajów Bliskiego Wschodu, przez nią też przechodzą 3 międzynarodowe linie lotnicze, a mianowicie angielska „Imperial Airways", francuska „Air France" i holenderska „K. L. M." (Kon. Luchtvart Maatschapij voor Nederland en Kolonien N. V.). Palestyna też tworzy bardzo ważną pozycję strategiczną i jest niejako mostem, łączącym 3 kontynenty: Azję, Afrykę i Europę, i coraz bardziej wysuwa się na czoło wszystkich krajów Bliskiego Wschodu.

Odradzający się Bliski Wschód staje się terenem co raz bardziej fascynującym dla ekspansji mocarstw europejskich. Ekspansja ta nabiera stale na sile, szczególnie w znaczeniu gospodarczym. W ogólnej rywalizacji na tych terenach bierze, co prawda, Polska czynny udział, ekspansja winna jednak być zintensyfikowana, tym bardziej, iż jest ona ułatwiona, ponieważ większość Żydów w Palestynie jest połączona więzami rodzinnymi i gospodarczymi z Polską. Należy też pamiętać, że ekspansja ta będzie mogła być znacznie rozszerzona i na inne kraje Bliskiego Wschodu, a przede wszystkim na Irak, Iran, Egipt, Syrię i Turcję, które nie tylko nabierają na swym znaczeniu militarnym i politycznym, ale stają się bardzo cennymi rynkami handlowymi.

Witamy nowopowstającą linię lotniczą w głębokim przeświadczeniu, iż przyniesie ona znaczne korzyści zarówno Polsce, jak i Palestynie i będzie dalszym etapem zacieśnienia stosunków gospodarczych i kulturalnych między obu krajami, co wpłynie niewątpliwie również i na zbliżenie polityczne między Rzeczpospolitą Polską a żydowską Siedzibą Narodową.

Uroczyste pożegnanie samolotu na lotniskach polskich

Na lotnisku warszawskim. Stoją od lewej do prawej: red. P. Wasserman, prezes Izby L. Lewite, red. N. Zylberberg, dyr. L. Zejfert.

Na lotnisku lwowskim. Stoją od lewej do prawej: dyr. J. Thon, wiceprezes Izby, sędzia M. Friede, dr. E. Schmorak, dyr. L. Zejfert.

P. WASSERMAN

TRAKTAT FRANCUSKO-SYRYJSKI A PANISLAMIZM

Ostatnie wypadki w Syrii, długotrwałe rozruchy, strajki i demonstracje polityczne, które doprowadziły do podpisania w Paryżu w dniu 9 września b. r. traktatu francusko-syryjskiego, są wyrazem zarówno renesansu politycznego Syrii, jak również odrodzenia tendencyj pan-islamistycznych. Tendencje te nabrały szczególnie na znaczeniu po pierwszym międzynarodowym Kongresie Islamskim, który odbył się w Mekce w roku 1926. Od tego czasu daje się zauważyć znaczne ożywienie polityczne w krajach muzulmańskich, co wpłynęło również na odrodzenie narodowe Arabów i na powstanie rozmaitych koncepcyj pan-arabskich.

Świat islamski tworzy w chwili obecnej bardzo poważny czynnik polityczny na arenie międzynarodowej, wpływy którego już uwidaczniają się w znacznej mierze na Bliskim Wschodzie.

Głównymi sprężynami pan-islamizmu są w chwili obecnej:

1) Uniwersytet El-Azhar w Kairze, usiłujący przez oddziaływanie duchowe rozbudzić fantazję religijną muzułmanów i skierować ją na tory odrodzenia politycznego Islamu;

2) Kemal Ataturk, twórca nowoczesnej Turcji, zdradzający w miarę wzrastającego rozwoju politycznego i gospodarczego swego kraju, co raz większe zainteresowanie dla wspólnych zagadnień politycznych państw muzułmańskich;

3) Ibn Saud, król Wahabitów, pogromca króla Huseina i twórca Saudii, nowego wielkiego państwa arabskiego, który pragnie wskrzesić politykę Mahometa odnośnie podboju militarnego świata;

4) Wielki Mufti Jerozolimy, Hadż Amin al Huseini, który chce odegrać rolę mentora w świecie muzułmańskim i usiłuje nadać Jerozolimie charakter specjalnie świętego miasta muzułmańskiego, by wobec faktu zlikwidowania stanowiska Kalifa, uzyskać szczególne znaczenie wśród mahometan nietylko Palestyny, ale i całego świata;

5) Przywódcy mahometan w Indiach, albowiem mahometanie, stanowiąc w tym kraju mniejszość religijną, szukają łączności z resztą świata muzułmańskiego;

6) Istniejące w rozmaitych krajach arabskich partie niezawisłości politycznej „Istaklal", które, mając wybitne tendencje pan-arabskie, utrzymują między sobą ścisły kontakt, by wspólnymi wysiłkami nadać decydujący kierunek rozwijającym się wypadkom na Bliskim Wschodzie.

Silny oddźwięk haseł „istaklalowców" w społeczeństwie arabskim zmusiło i inne partie do co raz zwiększonej agresywności politycznej i przejęcia szeregu haseł i wyznań „Istaklalu".

Świadomość łączności religijnej i wspólnoty interesów państw muzułmańskich pogłębia się systematycznie, co znajduje swój wyraz w szeregu traktatów dyplomatycznych, zawartych ostatnio między wspomnianymi krajami.

W pierwszym rzędzie należy wymienić układ przyjaźni, zawarty między Irakiem, Iranem, Turcją i Afganistanem w dniu 2 grudnia 1935 r. oraz traktat braterstwa i przyjaźni, zawarty w dniu 2 kwietnia 1936 r. między Irakiem a Saudią, zapowiadający przyciągnięcie doń i innych krajów arabskich, zmierzający do współpracy państw arabskich i do podniesienia ich znaczenia militarnego i politycznego. Wspomnieć też należy o rokowaniach, które ostatnio toczą się między Saudią a Egiptem, jak również między Saudią a Jemenem. Wspomniane układy zazębiają się niejako i stanowią według mniemania zwolenników pan-islamizmu, dopiero fragmenty przyszłego wielkiego układu politycznego, obejmującego wszystkie państwa muzułmańskie. Ziszczenie się tych fantazyj napotyka jednak na szereg trudności ze względu na niechęci wzajemne, głęboko zakorzenione wśród dynastji państw arabskich. Ambicje rodowe oraz nieskrystalizowane jeszcze organizacyjnie i programowo stronnictwa polityczne Arabów, jak również zawiść poszczególnych władców hamują proces konsolidacyjny Arabów i odraczają na dłuższą metę moment zaistnienia jedjednolitej i zunifikowanej siły politycznej tego narodu.

W ogólnym odrodzeniu Islamu ruch pan-arabski znalazł dogodne podłoże dla swego rozwoju, albowiem ruch ten nie koliduje z ogólnymi założeniami pan-islamizmu i tworzy niejako prąd równoległy do generalnych wytycznych pan-islamizmu.

Wśród państw arabskich na pierwsze miejsce wysuwa się coraz bardziej Saudia, która odznacza się nie tylko przewagą polityczną, ale również przejrzystością swych celów i stanowczością w postępowaniu.

Ibn Saud zgniótł powstanie, wywołane przeciwko niemu przez assyryjskiego Emira Idrissi w r. 1932 i pomyślnie zakończył wojnę z Imamem Jechią z Jemenu, wzmacniając swoją pozycję na półwyspie Arabskim i sięgając stopniowo ale systematycznie i po wpływy do innych krajów arabskich.

Pod wpływem wzrastających tendencyj politycznych odradzającego się świata muzułmańskiego, i pod naporem dążeń niepodległościowych państw arabskich, mocarstwa zachodnio-europejskie zmuszone były zrezygnować z dotychczas zajętych pozycyj na Bliskim Wschodzie i przekazać szereg poważnych prerogatyw władzy politycznej i militarnej rządom

narodowym tych krajów. Wyrazem tego są: traktat angielsko-iraski, zawarty dn. 20 czerwca 1930 r., traktat angielsko-egipski z dn. 26 sierpnia 1936 r. oraz traktat francusko-syryjski z dn. 9 września 1936 r.

Traktat francusko-syryjski jest rezultatem odrodzenia narodowego Syrii, które rozpoczęło się jeszcze przed wojną światową. Szereg działaczy arabskich w Syrii i Libanie utworzyło partię polityczną, która już wówczas domagała się uzyskania autonomii w łonie państwa tureckiego. Z nastaniem reżymu młodo-tureckiego, ruch autonomistyczny w Syrii został zgnieciony, a jego przywódcy musieli uciec za granicę. Po wojnie światowej ruch autonomistyczny w Syrii przeobraził się w ruch pan-arabski, którego celem było włączenie Syrii do przyszłego zunifikowanego wielkiego mocarstwa arabskiego. W roku 1920, gdy syn Husseina, późniejszy król Iraku, Feizal, panował w Damaszku, ruch pan-arabski przybrał szczególnie wielkie rozmiary, ogarnął wówczas poza Arabami syryjskimi, również i transjordańskich, iraskich, hedżaskich i palestyńskich. Entuzjazm i wiara w trwałość samodzielnego bytu politycznego była wszechpanująca w Syrii. Jedno nie przemyślane posunięcie króla Feizala, a mianowicie zabronienie wojskom francuskim przejścia przez granicę Syrii dla walki z wojskami tureckimi, przekreślił dotychczasowe zdobycze. W konsekwencji rozpoczętych walk między wojskiem francuskim a syryjskim, to ostatnie zostało sromotnie pobite, a król Feizal utracił swoją władzę polityczną w Syrii. Z otrzymaniem korony iraskiej przez Feizala Arabowie syryjscy otrzymali poważne stanowiska w Iraku, uprawiając tam propagandę na rzecz włączenia Syrii do Iraku. Ruch ten osłabł następnie pod wpływem podjętej akcji niektórych odłamów społeczeństwa iraskiego, domagających się zwolnienia wszystkich stanowisk administracyjnych przez Arabów syryjskich.

W ostatnich latach życie polityczne Syrii stało pod znakiem wielkich zaburzeń. Długotrwałe strajki, demonstracje polityczne, krwawe rozruchy i akty terroru podminowały znacznie życie tego kraju. Przez szereg lat Francja wzbraniała się przed udzieleniem koncesyj politycznych Syrii. żądania palityczne społeczeństwa syryjskiego stale wzrastały i przerodziły się w silny prąd odśrodkowy, zmierzający do zupełnego wyzwolenia Syrii z pod wpływów Francji i uzyskania suwerenności. Mediacje polityczne Wysokiego Komisarza Syrii nie przyniosły żadnych konkretnych rezultatów; Francja widziała się w końcu zmuszoną do zmiany kierunku swej polityki w Syrii i rozpoczęcia oficjalnych rokowań z delegacją syryjską. Rokowania te prowadzone przez szereg miesięcy, zostały zakończone zawarciem w Paryżu dnia 9 września 1936 r. traktatu przyjaźni między Francją a Syrją na wzór analogicznego traktatu między Wielką Brytanią a Irakiem, zawarte w r. 1930.

Na podstawie zawartego traktatu zostaje zniesiony mandat Francji nad Syrią, przy czym Syria uznana zostaje jako państwo samodzielne i suwerenne. Należy jednak podkreślić, że suwerenność ta jest ograniczona szeregiem paragrafów, które ustalają specjalnie uprzywilejowane stanowisko Francji na terenach Syrii. Francja zobowiązała się poczynić kroki w kierunku przyjęcia Syrii w poczet członków Ligi Narodów, przy czym zagwarantowała sobie w traktacie utrzymanie w dalszym ciągu pod swoją kontrolą 2 portów lotniczych i własnych załóg wojskowych w niektórych okręgach kraju. W wypadku wojny porty, koleje, wszelkie środki komunikacyjne oddane będą do dyspozycji zaprzyjaźnionego państwa francuskiego. Armia syryjska (dywizja piechoty, brygada kawalerii i wojsko techniczne) otrzyma instruktorów francuskich, a uzbrojenie syryjskiej armii będzie zakupione we Francji. Odnośnie stosunków handlowych Francja uzyskała klauzulę największego uprzywilejowania.

Traktat syryjsko-francuski ustanawia trzyletni okres przejściowy, podczas którego nastąpi zupełne przejęcie wszelkich agend państwowych przez narodowe czynniki syryjskie. Syria uzyskała na mocy traktatu prawo utrzymywania we wszystkich krajach własnego przedstawicielstwa dyplomatycznego.

W związku z zawartym traktatem francusko-syryjskim znamienne są głosy niektórych pism niemieckich, które nawiązując do tego traktatu, zaczynają snuć nowe fantazje o możliwościach ekspansji na terenach Małej Azji, przy czym wspominają o dawnej koncepcji budowy linii kolejowej t. zw. 3-B Berlin—Bagdad—Basra. Należy zaznaczyć, iż uniezależnienie się Syrii od Francji i stworzenie samodzielnego tworu politycznego, słabego pod względem militarnym i niedoświadczonego pod względem politycznym, może ułatwić rozmaitym państwom, a przede wszystkim Niemcom, które daleko nie zrezygnowały ze swoich aspiracyj, dalsze snucie dawno zadzierżgniętych nici ekspansji politycznej na tych terenach. Jest to, rzecz jasna, muzyka przyszłości, której kontury zapowiadają jaskółcze głosy prasy niemieckiej.

Należy podkreślić, iż traktat francusko-syryjski nie obejmuje Libanu, co wywołało wielkie poruszenie wśród muzułmanów libańskich, domagających się przyłączenia Libanu do Syrii, czemu się jednak przeciwstawiają chrześcijanie libańscy. Biorąc pod uwagę brak tolerancji i wybujały fanatyzm religijny, spotykany u ludów Wschodu, należy przypuszczać, iż mimo chwilowego zjednoczenia w obliczu wspólnego wroga, sprawa ta stanie się niebawem kością niezgody między muzułmanami i chrześcijanami syryjskimi.

Traktat francusko-syryjski jest bezsprzecznie wielką zdobyczą polityczną Arabów syryjskich, która wpłynie poważnie na dalsze kształtowanie się stosunków na Bliskim Wschodzie.

Mgr. M. LINDER

STRUKTURA ZAWODOWA EMIGRACJI ŻYDOWSKIEJ Z POLSKI DO PALESTYNY

Narastanie prądów ingerencyjnych w gospodarce światowej znalazło również swój wyraz w ograniczeniach emigracyjnych, wprowadzonych w poszczególnych krajach.

Rozmaite kraje imigracyjne przeprowadzają selekcję imigrantów pod względem zawodowym i społecznym. Czynią to pod aspektem swoich potrzeb i interesów (wpuszcza się rolników, rzemieślników i t. d.). Selekcja materiału ludzkiego stawia przed społeczeństwami, dla których emigracja jest problemem żywotnym, konieczność pewnych poczynań gospodarczych i posunięć emigracyjno-politycznych, mających selekcję stymulować, a przez to emigrację ułatwić.

Struktura emigracji żydowskiej do Palestyny kształtuje się według restrykcyj, ograniczeń i wymogów rządu mandatowego. Polityka restrykcyjna rządu palestyńskiego (certyfikaty, cenzus majątkowy) wywołuje specyficzną strukturę zawodowo-społeczną emigracji żydowskiej do Palestyny. Strukturę tę ilustruje następująca tabela:

Zawodowo czynni i bierni w emigracji do Palestyny

	zawodowo czynni		zawodowo bierni		towarzyszący członk. rodz.		razem
	abs.	0/0	abs.	0/0	abs.	0/0	
1929	1113	59,6	494	26,3	276	14,1	100,0
1931	745	48,5	740	48,2	50	3,3	100,0
1933	4865	47,0	4933	47,7	546	5,3	100,0
1934	4343	34,2	8018	63,2	324	2,6	100,0
1935	8560	34,6	14983	60,5	1215	4,9	100,0

Abstrahując od roku 1929, w którym wysoki odsetek emigrantów o niewiadomym zawodzie wynikał zapewne z pewnych niedociągnięć w rejestracji statystycznej, widzimy malejący ciągle odsetek emigrantów zawodowo-czynnych. Emigrantów o niewiadomym zawodzie należy najprawdopodobniej zaliczyć do zawodowo-biernych, ale nawet, jeśli ich nie uwzględnimy, otrzymamy, że ustabilizowane w ostatnich latach odsetki dają około 2 zawodowo-biernych na jednego czynnego. Małe zestawienie, które podajemy ilustruje nam odpowiednie stosunki na odcinku niepalestyńskim.

Zawodowo-czynni i bierni w emigracji niepalestyńskiej w latach 1934—1935

	zawodowo czynni		zawodowo bierni		zawód niewiadomy		razem
	obs.	%	obs.	%	obs.	%	%
1934	22202	74,3	7284	24,4	392	1,3	100,0
1935	21442	73,8	7257	25,0	355	1,2	100,0

W emigracji więc niepalestyńskiej jest odsetek zawodowo-czynnych 2 razy wyższy, zawodo-biernych przeszło 2 razy niższy, tak że w rezultacie na 3 zawodowo-czynnych przypada zaledwie 1 zawodowo-bierny emigrant.

Rzecz jasna, że emigracja do Palestyny, mająca ⅔ elementów zawdoowo-biernych musi stawiać zawodowo-czynnym specjalne wymagania, jeśli mają oni utrzymać tak wielką ilość elementów biernych. Według poszczególnych zawodów emigracja zawodowo-czynnych elementów do Palestyny przedstawiała się w okresie 1929—1935, jak następuje:

	Rolnicy		Przemysł		Handel		Wolne zawody		Bez okr.zaw.	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1929	169	15.2	423	38,0	88	7,9	37	3.3	374	33.6
1931	63	8.5	361	48.5	93	12.5	40	5.3	164	22.0
1933	162	3.5	2.439	50.1	758	15.6	295	6.0	1.142	23.4
1934	102	2.4	2.114	48.7	818	18.6	350	8.1	902	20,8
1935	450	5.3	38.70	45 2	1.573	18.4	885	10.4	1.645	19.1

Musimy zwrócić uwagę na jeden bardzo ważny szczegół, mianowicie, że władze wpisujące zawód w paszporcie czynią to na podstawie podania tego zawodu przez emigranta, a ten często go „upiększa". Nie mamy żadnej możliwości sprawdzenia zawodu i volens nolens musimy podane zawody przyjąć jako rzeczywiste — odnosi się to zresztą głównie do rolnictwa, które często chalucowie podawali za swój zawód, po przebyciu kilkumiesięcznej „hachszary" rolnej. Odsetek rolników jednak gwałtownie spadł do 1934 r., a wzrost jego w 1935 r. da się zapewnie wytłumaczyć emigracją prawdziwych rolników żydowskich, rekrutujących się przeważnie z Małopolski Wschodniej.

Jakież są więc charakterystyczne rysy emigracji polskiej do Palestyny w ostatnich latach? Przede wszystkim przeważający udział elementów rzemieślniczych i robotniczych (z rubryki bez określonego zawodu). Pod tym względem charakter emigracji w porównaniu do okresów: przedwojennego i ściśle powojennego mało się zmienił, choć nastąpiły przegrupowania wewnętrzne. Na ogół grupa rzemieślniczo-robotnicza wskazuje na pewną stabilizację, nawet z dość wyraźną tendencją zniżkową. Mogłoby to dać powód do niepokoju, gdyby nie ewolucja wolnych zawodów, o których dalej będziemy mówić.

Zniżka elementów robotniczo-rzemieślniczych kompensuje się zwyżką udziału elementów kupieckich; udział kupców wzrósł z blisko 8% do 18,4%, a więc przeszło dwukrotnie. W grupie handlowej przeważają średni i drobni kupcy. Ilość tej grupy jest raczej wynikiem pauperyzacji gospodarczej kupiectwa w Polsce, aniżeli polityki selekcyjnej rządu mandatowego.

Najsilniejszy wzrost wykazuje grupa wolnych zawodów i nauczycielstwa, bo przeszło 3-krotny. Wchodzą tu w rachubę młodzi absolwenci uniwersytetów krajowych i zagranicznych, nie znajdujący zatrudnienia w Polsce oraz młodzież przerywająca studia. Ostatnio wzmogła się znacznie emigracja studentów do Palestyny, co tłumaczy się również tym, że jest to jedyna możliwość ominięcia restrykcyj certyfikatowych i kapitałowych. Znaczna część tej grupy przechodzi w Palestynie do szeregów robotniczych, kompensując tym samym zniżkujący udział elementów rzemieślniczo-robotniczych

Tak więc restrykcje imigracyjne rządu angielskiego doprowadziły do nominalnych tylko przesunięć; zamiast imigracji robotniczej, którą władza mandatowa w obawie o pojemność rynku pracy hamuje, mamy wzmożoną emigrację inteligencji, emigrację odbywającą się poza przydziałem certyfikatów, ale faktycznie robotniczą, bowiem tylko mały jej odłam zostaje przy wolnych zawodach.

OSTATNI PRZEWRÓT MILITARNY W IRAKU

Prawie niespostrzeżenie przeszedł fakt przewrotu militarnego w Iraku i utworzenie nowego rządu Hichmat bej Sulimana. Ma on pierwszorzędne znaczenie ze względu na coraz większą rolę, jaką Irak zaczyna odgrywać na Bliskim Wschodzie i na fakt, że przez jego terytoria przechodzą brytyjskie linie komunikacyjne, łączące Anglję z jej posiadłościami zamorskimi, a szczególnie z Indiami. Na tle ostatnich wypadków w Egipcie, w Syrii i w Palestynie przewrót ten jest dalszym dowodem świadczącym o podminowaniu życia politycznego na całym Bliskim Wschodzie.

Irak, obejmujący okooł 117 tys. mil.^{2} i zamieszkały przez blisko 4 milionową ludność, należał do roku 1916 do państwa ottomańskiego, kiedy to został zdobyty przez W. Brytanię. Pod panowaniem tureckim kraj ten nie wykazał specjalnych tendencyj odśrodkowych. W pierwszych czterech latach panowania angielskiego życie polityczne w Iraku nie posiadało żadnych skrystalizowanych prądów.

W roku 1920 powstaje w Iraku tajna organizacja, zmierzająca do

wywołania przewrotu, zniesienia wpływów angielskich i utworzenia samodzielnego suwerennego państwa iraskiego. Walkę kontynuowano przez szereg lat, przy czym wymierzona ona była w pierwszym rzędzie przeciwko mandatowi angielskiemu.

W ciągu ostatnich kilkunastu lat dały się zaznaczyć w Iraku wielkie zaburzenia oraz 3 przewroty, wywołane przez Kurdów przeciwko panującym rządom. Należy wspomnieć, iż pod względem narodowościowym Irak nie jest jednolity i po za Arabami zamieszkują w nim Turcy, Kurdowie, Assyryjczycy i in. i podczas plebiscytu przed powołaniem króla Feizala na tron iraski, mniejszości te wypowiedziały się przeciwko panowaniu króla arabskiego. Ludność Iraku jest, co prawda, w lwiej części muzułmańską, jednak istnieją w niej poważne antagonizmy, w szczególności zaś między szyitami i sunitami.

Dotychczasowe doświadczenie wykazało, iż rządy iraskie nie stały na wysokości swego zadania, nie mogąc sobie poradzić z wewnętrznymi zagadnieniami narodowościowymi i rasowymi, bowiem za ich panowania odbywały się krwawe rozruchy, bratobójcze walki i rzezie rozmaitych mało liczebnych plemion, zamieszkałych w kraju. Mimo tych wewnętrznych zaburzeń, niskiego poziomu kulturalnego mieszkańców, braku doświadczenia politycznego, W. Brytania zgodziła się na tak dalekie ustępstwo wobec nacjonalistów iraskich, że uznała Irak jako samodzielne państwo i wprowadziła je do Ligi Narodów, jako jej pełnoprawnego członka.

Ostatni przewrót militarny w Iraku potwierdza pogląd, iż postępowanie W. Brytanii było nieracjonalne, a w najlepszym wypadku — przedwczesne. Nowo utworzony rząd Hichmat bej Sulimana wyraził co prawda swoje życzenie utrzymania przyjaznych stosunków z W. Brytanią, jednak trudno jeszcze przewidzieć, jak faktycznie stosunki te w przyszłości się ułożą. Należy raczej przypuszczać, iż pod naporem nacjonalistów iraskich nowy rząd starać się będzie o jak najdalej idącą samodzielność i o zniesienie resztek wpływów W. Brytanii na tych terenach. że twierdzenie to nie jest gołosłowne świadczy fakt, iż rząd Sulimana, który nie miał zamiaru kontynuowania polityki poprzedniego ministra spraw zagranicznych Nuri Paszy w odniesieniu do Palestyny, pod wpływem żądań Arabów iraskich zdecydował się ingerować w sprawach palestyńskich w myśl postulatów, wysuniętych przez rząd poprzedni.

Przewrót militarny w Iraku, który nastąpił w dniu 29-go października 1936 r., wskazuje dobitnie, iż W. Brytania nie jest pewna swych pozostałych wpływów na Bliskim Wschodzie, co musi znaleźć odpowiedni refleks w zmianie swej dotychczasowej polityki w odniesieniu do zagadnienia palestyńskiego. Dotychczasowe wahania i niezdecydowanie władz mandatowych uniemożliwiają normalny rozwój żydowskiej Siedziby Na-

rodowej, która mogłaby zostać ostatnią i to pewną bazą W. Brytanii dla jej arteryj komunikacyjnych, przechodzących przez kraje Bliskiego Wschodu.

W obliczu ostatnich fluktuacyj politycznych w Egipcie, Syrii i Iraku zagadnienie żydowskiej Siedziby Narodowej siłą rzeczy wysuwa się na plan pierwszy przyszłych koncepcyj politycznych W. Brytanii.

P. W—n

PRZEGLĄD PRASY

Prasa żydowska omawia w dalszym ciągu obecną sytuację polityczną w Palestynie w związku z zakończeniem długotrwałego strajku arabskiego, przedstawiając jednocześnie rezultaty tychże wypadków oraz konsekwencje, które mogą wypłynąć z nich w przyszłości. Ogólny bilans rozruchów palestyńskich wypadł, rzecz jasna, na niekorzyść gospodarki palestyńskiej. Burzenie dóbr materialnych, krwawe napady i stałe jątrzenie na tle narodowościowym uniemożliwiły normalny rozwój życia gospodarczego Palestyny, który w ostatnich latach był imponujący. Należy jednak podkreślić, iż podstawy żydowskiego sektora gospodarczego w Palestynie, mimo tych silnych zaburzeń, nie zostały naruszone. Dyscyplina społeczeństwa żydowskiego, jego wytrzymałość oraz chęć do kontynuowania, mimo wszelkich przeszkód, wielkiego dzieła konstruktywnego, przyczyniły się do uzyskania nowych konkretnych korzyści w postaci budowy portu w Tel-Awiwie, który będzie w przyszłości obsługiwać cały hinterland żydowski, budowy nowej sieci szós i dróg między koloniami żydowskimi, utworzenia pomocniczej policji żydowskiej, stanowiącej niejako zalegalizowaną samoobronę, zatrudnienia większych rzesz robotników żydowskich w koloniach i t. d. Przedsięwzięte akcje finansowe w Palestynie dały wyniki imponujące, i to zarówno przy subskrypcji akcyj portu telawiwskiego, jak również przy tworzeniu towarzystwa inwestycyjnego „Bicur“ oraz szeregu innych przedsięwzięć.

W związku z przybyciem do Palestyny Komisji Królewskiej, która ma zbadać na miejscu całokształt zagadnień żydowsko-arabskich w tym kraju, prasa zamieszcza szereg artykułów, zmierzających do wyświetlenia sytuacji i znalezienia rozwiązania dla tak palącego problemu. Pisma wszelkich odcieni politycznych wyrażają jednomyślnie pogląd, iż istnieje obawa, że Komisja Królewska zechce przekroczyć swe kompetencje i naruszyć podstawy mandatu palestyńskiego i deklaracji Balfoura. Wówczas pozostaje jedyna taktyka zupełnego zbojkotowania tej Komisji, której zlecenia w tym wypadku nie tylko nie doprowadzą do rozwiązania zagad-

nienia palestyńskiego, ale wpłyną na dalsze rozbudzenie fantazji Arabów palestyńskich i na roznamiętnienie walk narodowościowych w tym kraju. Prasa wyraża przy tym swe głębokie przekonanie, iż nawet niepomyślny rezultat prac Komisji Królewskiej nie wpłynie w żadnej mierze na zmniejszenie nadziei Narodu żydowskiego odbudowy swej prastarej Ojczyzny. Instynkt samozachowawczy narodu żydowskiego w dalszym ciągu będzie parł do znalezienia nowych dróg i nowych możliwości zrealizowania swych ideałów. Przed Komisją Królewską ważyć się będą losy nietylko 400.000 żydów palestyńskich, ale losy całego żydostwa światowego, które widzi w powrocie do Palestyny jedyny ratunek i poważny etap w rozwiązaniu kwestii żydowskiej na świecie. Przed Komisją Królewską należy przedstawić problem palestyński pod aspektem interesów żydostwa światowego i jego ciężkiej, a nawet krytycznej sytaucji.

Sprawa parytetu politycznego między żydami i Arabami w Palestynie jest w dalszym ciągu omawiana na łamach prasy żydowskiej w Polsce. W przygniatającej większości publicyści żydowscy wypowiadają się przeciwko tej koncepcji, która godzi w istotę ideału syjonistycznego i chęci odbudowy żydowskiej Siedziby Narodowej w Palestynie. Nie ma realizacji politycznego syjonizmu bez większości żydowskiej w Palestynie, nie ma żydowskiej Siedziby Narodowej bez atrybutów suwerenności politycznej, co jest nie do pomyślenia w wypadku wprowadzenia zasady parytetu politycznego. Entuzjazm i poświęcenie żydostwa światowego zmierzały konsekwentnie do utworzenia państwa żydowskiego, i przeto wszelka koncepcja polityczna, która nie zbliża do tego celu, musi być stanowczo zwalczana. Naród żydowski chce stworzyć dla siebie normalne warunki bytu, stać się na równi z innymi narodem samodzielnym, niezależnym i suwerennym. Parytet polityczny oznacza zgóry zrezygnowanie z praw, przysługujących większości w tym kraju. Parytet nie jest rozwiązaniem kompromisowym, ale jest faktycznym zrzeczeniem się najistotniejszych dążeń odradzającego się narodu żydowskiego. Mandat palestyński wspomina o utworzeniu żydowskiej Siedziby Narodowej, przeto parytet polityczny, który w praktyce uniemożliwi utworzenia takiej Siedziby, jest sprzeczny z duchem mandatu i musi być przez żydów zwalczany. Wprowadzenie zasady parytetu oznacza również przeniesienie punktu ciężkości życia politycznego w kraju z władz mandatowych na społeczeństwo palestyńskie, co jest jednak przedwczesne, a w obecnych warunkach nawet szkodliwe.

Po tysiącach lat cierpień i prześladowań, gdy świat uznał prawa polityczne żydów do Palestyny i zagwarantował im możność utworzenia własnego ośrodka politycznego, nie ma tej siły na świecie, któraby mogła zmusić żydów do zrzeczenia się tego prawa, dobrowolna zaś zgoda na pa-

rytet polityczny jest sprzeczna z interesem nie tylko obecnego pokolenia, ale i przyszłych pokoleń narodu żydowskiego. Parytet polityczny może stać się narzędziem Arabów w ich walce z dziełem konstruktywnym żydów w Palestynie oraz hamulcem w budowie żydowskiej Siedziby Narodowej.

„Nasz Przegląd“ z dn. 7 listopada b. r. zamieszcza artykuł J. Apenszlaka p. t. „Interwencja polska na Downing-street“, w którym autor wyraża pogląd, iż wizyta ambasadora Polski w Londynie, p. Raczyńskiego w Foreign Office wywarła silne wrażenie. Interwencja ta była na czasie, albowiem zamknięcie wrót Palestyny dla żydowskiej imigracji oznacza przekreślenie mandatu, który gwarantuje utworzenie w Palestynie żydowskiej Siedziby Narodowej. Sprawa ta nie jest zagadnieniem wewnętrznym Imperium Brytyjskiego, przeto jest zrozumiała interwencja „ambasadora jednego z państw, które powierzyły Anglii mandat nad Palestyną“. W dalszych wywodach autor konkluduje, że interwencja polska zgodna jest z duchem mandatu, z międzynarodowym charakterem rękojmi, udzielonej dziełu budowy żydowskiej Siedziby Narodowej.

Redaktor Apenszlak wita gorąco interwencję rządu polskiego i widzi w tym pomoc, okazaną dążeniom syjonistycznym. Pomoc tę należy cenić wysoko, albowiem „myślą przewodnią polityki syjonizmu jest pozyskanie przyjaźni i życzliwego współdziałania wszystkich państw, zainteresowanych w słusznym i sprawiedliwym rozwiązaniu problemu żydowskiego w sprawie przywrócenia Siedziby naszemu rozproszonemu narodowi“.

„Czas“ z dn. 26 października b. r. zamieszcza artykuł P. Wassermana p. t. „Polityka kolonialna Polski a problem emigracji żydowskiej do Palestyny“, omawiający ostatnie wystąpienie ministra spraw zagranicznych Józefa Becka oraz innych dyplomatów polskich w Genewie, w sprawie udzielania państwom zainteresowanym miejsca w Komisji Mandatowej Ligi Narodów. W zakończeniu swego artykułu autor wyraża pogląd, iż „Polska nie może, jako członek Ligi Narodów, posiadający największe skupienie żydów w Europie, pozostać bierna wobec aktualnych zagadnień Palestyny, które już dawno przestały być wewnętrznymi zagadnieniami Imperium Brytyjskiego“.

„Gazeta Polska“ z dn. 29 października b. r. w artykule d-ra B. Richtera p. t. „Jutro Palestyny“ wyraża pogląd, iż wypadki w Palestynie zakończone zostały na skutek nastania sezonu cytrusowego. Autor powiada: „Nie królowie arabscy zakończyli strajk w Palestynie; zakończyły go pomarańcze jafskie, które w żaden sposób na zwycięstwo Arabów czekać nie chciały, i zagroziły po prostu zgniciem, o ile nie zostaną wywiezione

na czas. A że wobec sytuacji w Hiszpanii pomarańcza jafska ma przed sobą wyjątkowo pomyślny sezon, więc raz jeszcze okazało się, w jakim stopniu polityka jest zależna od stosunków i sytuacji gospodarczej".

Omawiając następnie sprawę rozwiązania problemu żydowsko-arabskiego w Palestynie, autor twierdzi, że ani „kantonizacja", rozbijająca na atomy i tak niewielki kraj, ani autonomia regionalna, ani przekształcenie Palestyny na kolonię koronną nie rozwiążą zagadnienia.

„Czas" z dn. 13 listopada b. r. zamieszcza artykuł o obecnych obrotach handlowych między Polską a Palestyną. Autor w zakończeniu swego artykułu wyraża pogląd, „iż dalszy pomyślny rozwój polsko-palestyńskich stosunków handlowych zależy przede wszystkim od ustabilizowania się w Palestynie warunków, sprzyjających twórczej pracy gospodarczej, t. j. warunków umożliwiających intensywną kolonizację żydowską".

„Haboker" omawa obecne zagadnienie Palestyny na tle sytuacji żydostwa na całym świecie. M. in. autor powiada: „Sytuacja żydostwa na całym świecie jest krytyczna, pozostał nam jedyny kącik — Palestyna — który też się znajduje obecnie w niebezpieczeństwie. Należy zorganizować wszystkie siły żywotne narodu w walce przed niebezpieczeństwem. Konieczna jest koncentracja wielkich osobistości naszego narodu w obronie ojczyzny, która jest zagrożona. Znajdujemy się w okresie decydującym dla narodu. Iszuw, który wykazał w przeciągu 6 miesięcy terroru i strajku arabskiego wielką dyscyplinę i dużo odpowiedzialności, musi teraz zdać egzamin przy utworzeniu jednolitego frontu w obronie zagrożonych pozycyj.

„Haolam" z dn. 29 października r. b. w artykule d-ra M. Bodenheimera omawia problem żydowsko-arabski w Palestynie oraz żądania żydów realizacji deklaracji Balfoura i postanowień mandatu palestyńskiego. Autor podkreśla różnicę, zachodzącą między żądaniami Arabów a żądaniami żydów odnośnie zagadnienia Palestyny. Poczas, gdy żądania Arabów mają charakter wybitnie polityczny i wymierzone są przeciwko realizacji syjonizmu, żądania żydowskie mają zupełnie inny charakter, są rzeczowe, gdyż opierają się na postanowieniach międzynarodowych, są wymierzone przeciwko administracji palestyńskiej, która omija te postanowienia ku szkodzie nie tylko Iszuwu, ale całego żydostwa światowego. Autor krytykuje w ostrej formie władzę mandatową, która dotychczas nic nie uczyniła w kierunku ułatwienia imigrantom-żydom uzyskania obywatelstwa palestyńskiego, do czego zobowiązuje ją § 7 mandatu, zobowiązanie zaś ułatwienia imigracji żydowskiej zostało wykonane w ramach bardzo ograniczonych. Wyraźnym pogwałceniem § 6 mandatu jest fakt, iż ziemia rządowa została przydzielona Arabom a nie żydom. Rząd palestyński poza tym przygotował ustawę, ograniczającą swobodę kupna zie-

mi w Palestynie. Bezpieczeństwo w Palestynie nie było dotychczas należycie ugruntowane, mimo, iż władza mandatowa niejednokrotnie poczyniła w tym względzie oficjalne przyrzeczenia, o czym świadczy najdobitniej 6-cio miesięczny okres terroru arabskiego i zupełnego chaosu w kraju. Pomocnicza policja żydowska, która została zaangażowana przez władzę mandatową w okresie rozruchów, musiała być w większej mierze opłacana przez Agencję żydowską. Rząd palestyński nie udzielił również żadnego odszkodowania żydom za straty, poniesione przez gospodarkę żydowską w okresie wandalizmu.

„Palästina" Nr. 10 podaje przegląd sytuacji politycznej w Palestynie, w którym autor, na tle dotychczasowych traktatów i umów międzynarodowych, omawia żądania Arabów oraz ich taktykę w obliczu podjętych przez Komisję Królewską prac.

„Unzer Welt" w Nr. 9 w artykule „Symboliczny szediul" krytykuje w ostrej formie ostatni skąpy przydział certyfikatów dla imigracji żydowskiej. Ostatnie posunięcie rządu mandatowego nie zadawala ani żydów ani Arabów, albowiem zmierza ono do wykazania, że mandat palestyński nie został jeszcze całkowicie przekreślony.

P. W.

K O M U N I K A T Y

Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej

PIERWSZY LOT POLSKA—PALESTYNA.

Długotrwałe usiłowania Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej, zmierzające do uruchomienia bezpośredniej komunikacji lotniczej między Polską a Palestyną, uwieńczone zostały pozytywnym rezultatem. W dniu 27 października o godz. 6,30 wystartował z portu lotniczego na Okęciu samolot P. L. L. „Lot" typu „Douglas" o znaku rejestracyjnym SPA SL z liczną ekipą. W pierwszym locie brała udział komisja, w skład której weszli: komisarz rządowy P. L. L. „Lot" inż. Felicjan Polturak, dyrektor eksploatacji P. L. L. „Lot" inż. pilot Ludwik Zejfert, reprezentant handlowy P. L. L. „Lot" na Palestynę, p. Franciszek Gabański, reprezentant techniczny P. L. L. „Lot" na Palestynę, p. Stefan Karpiński. Samolot prowadził pierwszy pilot polski, który ukończył milion kilometrów w służbie polskiej komunikacji lotniczej, p. Kazimierz Burzyński, mając do pomocy radiotechnika Józefa Eliaszowa i mechanika pokładowego Leona Piłkę. Prócz tej załogi w locie brała udział druga ekipa techniczna, w składzie pilota Tadeusza Karpińskiego i radiomechanika Franciszka Zakrzewskiego. Ponadto w locie brał udział major pilot inż. Kazimierz Ziembiński, projektodawca portu lotniczego w Tel-Awiwie, który pierwszy odbył 2 loty propagandowe z Polski do Palestyny.

Na lotnisku na Okęciu obecni byli przedstawiciele szeregu ministerstw oraz instytucyj zainteresowanych wspomnianym lotem, m. in. zastępca szefa departamentu lotnictwa cywilnego w Ministerstwie Komunikacji, kapitan Z. Piątkowski, naczelny dyrektor P. L. L. „Lot" inż. pilot Wacław Makowski, zastępca dyrektora eksploatacji i szef prasy i propagandy P. L. L. „Lot", p. Jan Wilczyński, oraz kierownik oddziału warszawskiego P. L. L. „Lot", p. Tadeusz Ciągliński.

Izbę Handlową Polsko-Palestyńską, która rozwinęła, w stosunkowo krótkim czasie, wielką akcję propagandową na rzecz pierwszego lotu pocztowego między Polską a Palestyną, — reprezentowali prezes Izby, Leon Lewite i redaktor P. Wasserman. Prezes Lewite wręczył dyrektorowi L. Zejfertowi odręczne listy do generalnego konsula Rzeczypospolitej Polskiej w Jerozolimie, d-ra Zdzisława Kurnikowskiego, do prezesa Egzekutywy Agencji żydowskiej Dawida Ben-Guriona, oraz do prezesa Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowej konsula M. Cheloucha, w których podkreślo-

ne było doniosłe znaczenie zaprowadzenia linii lotniczej Polska—Palestyna dla dalszego zacieśnienia stosunków gospodarczych między obu krajami.

Tego samego dnia, w półtora godziny później przyleciał „Douglas" do Lwowa, gdzie na lotnisku zebrało się ponad 100 osób w oczekiwaniu przylotu oraz celem pożegnania odlatującej ekipy.

W imieniu Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej przybyli pp.: wiceprezes sędzia Maksymilian Friede, dyrektor inż. Józef Thon i wicedyrektor Artur Anker, z ramienia Egzekutywy Krajowej Organizacji Syjonistycznej we Wschodniej Małopolsce prezes dr. Emil Schmorak i generalny sekretarz dr. A. Stupp, z ramienia Dyrektorium Keren Hajesodu dyr. dr. Adolf Rothfeld, kierownik Urzędu Palestyńskiego, dr. S. Langnas, członkowie redakcji „Chwili" red. dr. Damm i red. J. Halpern, dyr. oddziału lwowskiego „Lotu" inż. Bogucki, dyr. Hussowie i in.

W imieniu Izby przemówił sędzia Friede, wskazując na doniosłą rolę, jaką bezpośrednie połączenie lotnicze odegrać może w rozwoju stosunków gospodarczych między Polską a Palestyną, po czym złożył na ręce dyr. inż. Seiferta gratulacje z okazji podjęcia lotów na trasie Warszawa—Hajfa. W imieniu Organizacji Syjonistycznej złożył życzenia prez. dr. Schmorak, wskazując na rolę społeczeństwa żydowskiego Polski w odbudowie żydowskiej Siedziby Narodowej.

Wiązankę kwiatów biało-czerwonych z wstęgą biało-niebieską, opatrzoną odpowiednią dedykacją od Izby wręczyła p. sędzina S. Friedowa, Na przemówienia odpowiedział serdecznie major Seifert, oświadczając, że pozdrowienia od wszystkich przewiezie do Palestyny, zarazem złożył też wyrazy uznania i podziękowania Izbie Handlowej Polsko-Palestyńskiej, która przyczyniła się w wielkiej mierze do uruchomienia linii bezpośredniej.

Bezpośrednio przed odlotem żegnał lotników krótkim przemówieniem dyr. Thon. Zarówno odlot samolotu z Warszawy, jakoteż i ze Lwowa był filmowany. Film ten był w tygodniu dźwiękowym „PAT'a" wyświetlany we wszystkich kinoteatrach na terenie Państwa. Prasa codzienna poświęciła zarówno pierwszemu, jakoteż i drugiemu lotowi próbnemu, który miał miejsce w dwa tygodnie później, wiele uwagi, artykułów i szczegółowych sprawozdań.

Pierwszy ten lot, pomyślany jako próbny, przyniósł już nadspodziewane rezultaty. Ilość zabranych listów wyniosła przeszło 100.000 o ogólnej wadze 700 kg. Znaczki pocztowe opatrzone były pieczęcią „Meuf Riszon Polania — Erec-Izrael 27.X. 1936". Należy się więc spodziewać, że wielki wysiłek organizacyjny nad stworzeniem tego wspaniałego szlaku komunikacyjnego spotka się z właściwym zrozumieniem miarodajnych czynników

i wkrótce zaprowadzona będzie stała bezpośrednia komunikacja lotnicza między Polską a Palestyną.

POGRZEB KONSULA ŁUKASZEWICZA W WARSZAWIE.

W czwartek, dn. 5-go b. m. odbył się w Warszawie pogrzeb konsula R. P. w Tel-Awiwie, ś. p. St. Łukaszewicza. Jak wiadomo, zwłoki konsula Łukaszewicza zostały przewiezione z Palestyny okrętem „Polonia". W uroczystościach pogrzebowych brali udział obok rodziny Zmarłego, przedstawiciele władz i urzędów, w szczególności z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, między in. dyr. Depart. Admin. Schimitzek, wicedyr. Dpart. Polit., Kobylański, radca dr. Nieduszyński, nacz. Rozwadowski, z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych radca Haftka, z Ministerstwa Przemysłu i Handlu r. Wojstomska. Z ramienia Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej przybyli prezes Lewite, wiceprezes Friede, dyr. Thon i wicedyr. Anker.

Na grobie złożono kilkadziesiąt wieńców, wśród nich wiele wieńców z Palestyny w języku hebrajskim i polskim. M. in. złożyła wieniec Izba Handlowa Polsko-Palestyńska w Warszawie.

KONTYNGENT NA POMARAŃCZE PALESTYŃSKIE.

Na skutek starań Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej przyznało Ministerstwo Przemysłu i Handlu, na poczet sezonu pomarańczowego 1936/37, kontyngent w wysokości 4.500 tonn.

Ilość powyższa oznacza mniej więcej 130.000 skrzynek owoców cytrusowych, w szczególności pomarańcz i grejpfrutów.

Warto przypomnieć, że Polska była w ubiegłym sezonie pomarańczowym na trzecim miejscu — po Anglii i Holandii — w tabeli odbiorców owoców cytrusowych z Palestyny.

K R O N I K A

P A L E S T Y N A

POLITYKA

INGERENCJA PAŃSTW ARABSKICH. Prasa hebrajska w ostrej formie krytykuje wmieszanie się państw arabskich do spraw wewnętrznych Palestyny. Szczególnie wielkie zainteresowanie zagadnieniem palestyńskim wykazuje rząd iraski, który też zamierza wydelegować swoich przedstawicieli do Palestyny na okres pobytu Komisji Królewskiej.

DŻEMAL HUSSEINI O PRZYDZIALE CERTYFIKATÓW DLA IMIGRANTÓW ŻYDOWSKICH. Prezes Arabskiego Stronnictwa Palestyńskiego (partia Muftiego), Dżemal Husseini, udzielił przedstawicielom prasy wywiadu odnośnie obecnej sytuacji politycznej w kraju. W wywiadzie tym Dżemal Husseini wystąpił w ostrej formie przeciwko rządowi palestyńskiemu, który zdecydował się udzielić 1.800 certyfikatów dla imigrantów żydowskich, mimo iż Komisja Królewska nie wypowiedziała się jeszcze w tej tak ważnej sprawie.

ARABOWIE PALESTYŃSCY ZA NEUTRALNOŚCIĄ W SPRAWACH WEWNĘTRZNYCH IRAKU. Prasa palestyńska, omawiając ostatni przewrót militarny w Iraku, wypowiada pogląd, iż Arabowie palestyńscy winni zachować ścisłą neutralność w sprawach wewnętrznych Iraku.

ROLNICTWO

SPIS PLANTACYJ CYTRUSOWYCH. Rząd palestyński przeprowadził ostatnio spis plantacyj cytrusowych w Palestynie. Spis ten dotyczy zarówno wielkości obszarów, jakości ziemi oraz ilości i wartości drzew sadzonych, chorób drzew, jak i widoków zbioru i ogólnego stanu plantacyj. W okręgu Akko spis objął 8.957 dunamów, z których 7.303 dunamów stanowiły plantacje cytrusowe. Obszar plantacyj cytrusowych w Raanana, Kfar-Ganim, Herclija, Natania, Tel-Mond i Riszon le Cyjon wynosił 20.410 dunamów, na których zasadzonych było 1.191.872 pni.

PROPAGANDA OWOCÓW CYTRUSOWYCH. Rząd palestyński wyznaczył ostatnio kwotę ŁP. 19.640 na propagowanie palestyńskich owoców cytrusowych w poszczególnych krajach, według następującego zestawienia:

	ŁP.
W. Brytania	11.000.—
Polska	1.500.—
Belgia	1.000.—
Holandia	100.—
Francja	600.—
Rumunia	500.—
Szwecja	500.—
Norwegia	500.—
Czechosłowacja	600.—
Szwajcaria	500.—
Finlandia	200.—
Węgry	140.—
Austria	200.—
Palestyna	650.—
Indie	750.—
Ogółem	19.640.—

Dla pokrycia wydatków, związanych z propagandą palestyńskich owoców cytrusowych pobierany jest podatek, począwszy od 1 września 1936 roku w wysokości 3½ milsa od skrzynki. Dotychczas podatek ten wynosił 3 milsy od skrzynki.

UPRAWA WARZYW. Anglo-Palestine Bank wyznaczył kwotę ŁP. 20.000 na udzielanie pożyczek rolnikom, na rzecz rozbudowy gospodarki warzywnej. Pożyczki te będą udzielane na okres 4-ch lat, przy czym odsetki pobierane będą w wysokości 5%.

DZIAŁALNOŚĆ KOLONIZACYJNA TOWARZYSTWA CHEWRAT HACHSZARAT HAISZUW. Towarzystwo to opracowało w ostatnich 6-ciu miesiącach szereg planów, dotyczących założenia nowych osiedli w Palestynie. We wspomnianym okresie towarzystwo to sprzedało 62 parcele w miastach o ogólnym obszarze 69 dunamów oraz 7.200 dunamów terenu wiejskiego. Ogółem wartość sprzedanych terenów przez T-wo Chewrat Hachszarat Haiszuw we wspomnianym okresie wynosiła ŁP. 57.000.

ROZWóJ PSZCZELNICTWA PALESTYŃSKIEGO. Według sprawozdania Departamentu Rolnictwa rządu palestyńskiego wynika, iż w ostatnich 2-ch latach pszczelnictwo w Palestynie wykazało znaczny rozwój. Ilość uli w Palestynie wynosi w chwili obecnej 20.000, które rocznie produkują 500.000 kg. miodu.

KFAR CHASYDIM. Dzięki subsydiom Agencji żydowskiej przeprowadzono ostatnio prace wiertnicze, dały pomyślne rezultaty. Odnalezione źródło dostarcza pokaźne ilości wody, które będą wykorzystane do nawadniania terenów w osiedlu.

ZBIóR WINOGRON. Tegoroczny zbiór winogron w okolicach Chebronu wyniesie 75% zbioru 1935 r. Ceny detaliczne w Chebronie wynoszą zaledwie 5 milsów za kg., podczas gdy w Jerozolimie 30—40 milsów.

Kolonie Riszon le Cyjon, Gedera, Zychron Jakow, dostarczyły winnicom 2.892.950 kg. winogron. W ostatnich latach wzmogło się znacznie spożycie winogron w Palestynie, tak, iż pokaźne ilości winogron są sprzedawane na rynku palestyńskim dla celów konsumcyjnych.

SPIS WINNIC. Do końca sierpnia b. r. spis winnic w Palestynie objął 3,045 dunamów, w tym Riszon le Cyjon — 1.032 dunamów, Gedera — 975, Rechowot — 579, Mikwe Izrael — 200, Kfar Saba — 93, Petach Tikwa — 70, Herclija — 38, Giwat Brener — 27, Gat Rimon — 23, Ramat-Haszawim — 8 dunamów.

UPRAWA KARTOFLI. Departament Rolnictwa rządu palestyńskiego postanowił zakupić za granicą 250 ton sadzonek ziemniaczanych. Sadzonki te będą sprzedawane rolnikom po cenach kosztu.

CUKIER DLA CELóW PSZCZELNICZYCH. Rząd palestyński postanowił zwolnić z opłat celnych cukier importowany dla celów pszczelniczych. Stoi to w związku z dążeniem rządu palestyńskiego do rozbudowy tej gałęzi produkcji rolnej. Cukier ten będzie zakupiony przez Departament Rolnictwa rządu palestyńskiego i odsprzedany rolnikom po cenie 8 milsów za kg., po 10 kg. na każdy ul.

KOLONIZACJA TERENóW EMEK IZREEL. Dnia 29-go sierpnia b. r. upłynęło 15 lat od chwili rozpoczęcia prac kolonizacyjnych na terenach Emek Izreel. Przed 15-oma laty Keren Kajemet nabył przy Ejn-Charod 27.000 dunamów ziemi, w tym 16.000 dunamów terenu bagnistego. Na obszarze tym mieszkało zaledwie 39 rodzin.

Obecnie znajduje się na tym terenie 6 osiedli rolnych, w których zamieszkuje 2.084 osób, w Ejn-Charod — 740, w Tel-Josef — 520, w Kfar Jechezkiel — 360, w Bet Alfa — 210, w kwucy Chefcy-Ba — 146, i w kwucy Gewa — 108 osób.

Blok Nahalal był przed 15-oma laty zamieszkiwany przez 30 rodzin. Obecnie

zamieszkuje w Kfar Hachoresz 90 osób, a w Nahalal 750 osób.

Obszar w Emek Izreel, należący do Keren Kajemet Leisrael, obejmuje 166.000 dunamów.

„NATANIA". Kolonia ta wykazuje bardzo szybki rozwój. We wrześniu 1928 roku zakupiono pierwsze 2.300 dunamów celem założenia kolonii imienia zmarłego Natana Straussa. Pod koniec roku 1928 obszar kolonii wynosił już 2.500 dunamów. Obecnie teren, należący do kolonii, wynosi 12.750 dunamów.

Obecnie kolonia liczy 3.500 osób, w tym 226 rodzin (1.130 osób) kolonistów, 130 rodzin (400 osób) robotników, 175 rodzin (400 osób) rzemieślników oraz 260 rodzin (1.170 osób) innych mieszkańców.

Budżet kolonii za rok ubiegły wyniósł ŁP. 6.000, z tego ŁP. 2.000 na cele oświatowe, ŁP. 1.200 na cele sanitarne.

Dotychczas inwestowano w gospodarce rolnej kolonii ŁP. 620.000, w przedsiębiorstwach przemysłowych ŁP. 25.000, w budowie dróg i szós ŁP. 15.000, w budowie gmachów publicznych ŁP. 10.000, w kanalizacji i wodociągach ŁP. 20.000. Poza tym wydano na inne inwestycje kwotę ŁP. 85.000. Ogólne dotychczasowe inwestycje w kolonii wynosiły ŁP. 775.000.

PRZEMYSŁ

REORGANIZACJA PRZEDSIĘBIORSTWA „SHIMSHON". Jak w swoim czasie donieśliśmy, sprawa uruchomienia fabryki cementu „Shimshon" w Palestynie utknęła na martwym punkcie. Obecnie, jak donosi prasa palestyńska, toczą się pertraktacje, mające na celu zrealizowanie planu utworzenia wspomnianego wielkiego przedsiębiorstwa przemysłowego. W związku z tą reorganizacją zostali dokooptowani do rady nadzorczej przedsiębiorstwa pp. Rapoport, z ramienia banku „Kupat-Am" oraz Pinkas, z ramienia banku „Mizrachi".

NOWA FABRYKA WYROBÓW TRYKOTAŻOWYCH W TEL-AWIWIE. W ostatnich dniach rozpoczęła swoją działalność nowa fabryka wyrobów trykotażowych „Hara" w Tel-Awiwie. Fabryka ta wyposażona jest w najnowocześniejsze urządzenia techniczne i produkuje najrozmaitsze wyroby trykotażowe z wełny, bawełny i jedwabiu. Przedsiębiorstwo to zatrudnia w chwili obecnej 30 robotników. Założycielami fabryki są panowie Helichewer i Rabinowicz, którzy poprzednio prowadzili podobne przedsiębiorstwo we Wiedniu.

DZIAŁALNOŚĆ TOWARZYSTWA „PALESTINE POTASH LTD.". Ostatnio ogłoszone zostało sprawozdanie z działalności „Palestine Potash Ltd." za rok 1935. Według sprawozdania wynika, iż dochody brutto towarzystwa wynosiły ŁP. 22.416, a straty ŁP. 10.451. W roku 1935 przedsiębiorstwo było narażone na znaczne straty, na skutek niskich cen oraz wielkiej konkurencji, która zaznaczyła się na rynkach światowych. Dopiero w końcu ubiegłego roku sytuacja się poprawiła przez wznowienie działalności syndykatu. W okresie pierwszych 7-miu miesięcy 1936 r. eksport produktów „Palestine Potash Ltd." wzrósł pod względem ilości o 17%, pod względem wartości o 36%. Eksport bromu wzrósł w tym okresie pod względem wartości o 58%.

KONSUMCJA PRĄDU ELEKTRYCZNEGO. Konsumcja prądu elektrycznego w Palestynie w pierwszych 7-miu miesiącach b. r. wzrosła w porównaniu z tymże okresem roku 1935 i przedstawiała się, jak następuje:

Okręg	styczeń—lipiec 1935	styczeń—lipiec 1936
	w kilowatach	
Tel-Awiw	16.667.910	20.353.732
Hajfa	8.506.224	13.005.834
Okręg Jordanu	717.229	1.238.596
Jerozolima	1.744.546	2.360.930
Ogółem	27.635.917	36.959.092

Warto zaznaczyć, iż w ciągu pierwszych 7-miu miesięcy b. r. zużyto 15.322.181 kilowatów, dla celów przemysłowych (w tymże okresie 1935 — 11.614.965), 11.554.718 (8.360.128) dla prac nawadniających, 10.082.193 (7.660.824)— dla celów oświetleniowych. Jak widać z powyższego zestawienia, najbardziej wzrosła konsumcja prądu elektrycznego w okręgach jordańskim i hajfskim (73% i 53%). W okręgu Jerozolimy konsumcja prądu wzrosła o 35%, a w Tel-Awiwie o 22%.

ROZWÓJ TOWARZYSTWA „PALESTINE ELECTRIC CORP.". Ostatnio ogłoszone zostało sprawozdanie z działalności towarzystwa „Palestine Electric Corp.", obejmujące działalność jego za okres ostatnich 10-ciu lat. Począwszy od r. 1926 siła stacyj elektrycznych wzrosła z 2.482 klwt. do 52.375 klwt. Długość instalacyj elektrycznych wzrosła z 120 do 1.750 km. Ilość abonentów wzrosła z 6.500 do 53.000. Dochody brutto wzrosły z ŁP. 66.000 do ŁP. 488.000. Kapitał zakładowy wzrósł w okresie ostatnich 10-ciu lat z ŁP. 396.000 do ŁP. 3.119.000. Cena prądu świetlnego zmalała w tymże okresie z 50 milsów za klwt. do 27 milsów. Nowa stacja elektryczna w Hajfie, której budowę rozpoczęto w maju r. 1934, została wykończona w r. 1935. Stacja ta dostarcza 18.000 klwt. na godzinę. Obecnie rozpoczęto budowę nowej stacji elektrycznej, która ma obsługiwać południową Palestynę.

ZMNIEJSZENIE PRODUKCJI MYDŁA. W okresie strajku arabskiego zmalała znacznie produkcja mydła, wytwarzanego przez Arabów w Nablusie. Świadczy o tym dobitnie zmniejszony eksport mydła w tym okresie. I tak eksport mydła w pierwszych 4-ch miesiącach strajku, t. j. w okresie kwiecień—lipiec b. r. wynosi ŁP. 13.291, wobec ŁP. 31.657 w tym okresie r. 1935.

NOWA HUTA SZKLANA W ZATOCE HAJFSKIEJ. Pod nazwą „Palestine Plate Glass & Works, Ltd." powstała w zatoce hajfskiej huta szklana. Fabryka jest wyposażona w najnowocześniejsze urządzenia techniczne i jest w stanie produkować szkło taflowe oraz inne artykuły szklane. Kapitał zakładowy huty wynosi ŁP. 15.000. Przedsiębiorstwo to zostało zorganizowane przez Palestine Trust Co.

NOWY GMACH IMPERIAL CHEMICAL INDUSTRIES. Towarzystwo I. C. I. przystępuje do budowy w Tel-Awiwie nowego gmachu dla swego przedsiębiorstwa. W gmachu tym mieścić się będą biura towarzystwa oraz składy towarowe.

ARABSKA FABRYKA ZAPAŁEK. Arabowie przystępują obecnie do budowy fabryki zapałek. Według pisma istaklalowców „A-Difae" ma to być początek akcji, zmierzającej do rozbudowy gospodarki arabskiej w Palestynie.

DEZYDERATY PRZEMYSŁOWCÓW PALESTYŃSKICH. Na ostatnio odbytym walnym zgromadzeniu „Hitachdut Baalej Taasyja" przyjęto szereg żądań i dezyderatów, skierowanych do władz mandatowych. Między innymi przemysłowcy wysunęli żądanie czynnego współdziałania rządu mandatowego w rozwoju i rozbudowie przemysłu palestyńskiego, wprowadzenia ceł ochronnych i zawierania traktatów handlowych z poszczególnymi państwami.

Odnośnie zagadnień eksportowych walne zgromadzenie wyraziło pogląd, że zarówno rynki krajów ościennych, jak i rynki zamorskie mogą stać się odbiorcami artykułów przemysłowych Palestyny, i że należy wszystko uczynić, by zacieśnić więzy gospodarcze z krajami zagranicznymi przez wyznaczenie wyszkolonych agentów w poszczególnych krajach i przez utworzenie towarzystw eksportowych.

Znamienną jest rezolucja, powzięta odnośnie sytuacji politycznej w Palestynie. Rezolucja ta brzmi jak następuje: „Przemysłowcy żydowscy, którzy przybyli do Palestyny, by zbudować swoją

przyszłość zgodnie z ogólnym rozwojem kraju, wyrażają swoje ubolewenia z powodu ostatnich zajść i wypadków w Palestynie oraz protest przeciwko tym odłamom społeczeństwa palestyńskiego, które chcą drogą gwałtów zmusić rząd do zmiany obecnego stanu prawnego w Palestynie.

„żądanie zamknięcia imigracji żydowskiej jest sprzeczne z prawem i godzi w obiektywne interesy kraju, albowiem imigracja żydowska przyczynia się do rozwoju zaniedbanego od wieków kraju.

„Rząd palestyński winien zagwarantować bezpieczeństwo w kraju i w zarodku zgnieść wszelki gwałt i terror.

„Wmieszanie spraw narodowościowych i rasowych do spraw gospodarczych przynosi poważne straty dla kraju i rząd palestyński winien uczynić wszystko, by na tej płaszczyźnie zapanował ład i normalny rozwój".

Poza tym walne zgromadzenie wysunęło żądanie do Agencji żydowskiej, w sprawie wyznaczenia kwoty ŁP. 25.000 na finansowanie banku przemysłowego. Sprawa kredytów jest specjalnie ważna w chwili obecnej, gdy po kilkumiesięcznej stagnacji należy przejść do intensywnej rozbudowy młodego przemysłu palestyńskiego. Postanowiono też rozpocząć rozsprzedanie akcyj banku przemysłowego wśród społeczeństwa żydowskiego w Palestynie.

Odnośnie propagandy na rzecz „Toceret Haarec" walne zgromadzenie wyraziło swe zadowolenie z dotychczas osiągniętych rezultatów i postanowiło kontynuować akcję tę w szerszym zakresie.

Walne zgromadzenie postanowiło skierować transporty przez porty hajfski i tel-awiwski, a w żaden sposób nie posługiwać się portem jafskim. Walne zgromadzenie wyłoniło nowe władze związku, do których weszli m. in.: A. Szenkar, E. J. Echtman, N. Lifszyc, A. Kremener, B. Góralski, N. Waskiewicz, A. Krinicy, M. Freitag, dr. Sz. Ariel, I. Bencberg, A. Tenenbaum, H. Hilman, M. Kapłan, A. Hochfeld, I. Frumin, inż. E. Tuwim, Ch. Itenberg, M. Aldowi, dr. Friedländer.

RUCH BUDOWLANY

RUCH BUDOWLANY W PIERWSZYCH 8 MIESIĄCACH R. 1936. Ruch budowlany w Jerozolimie, Tel-Awiwie, Hajfie i Jaffie obejmował w pierwszych 8-miu miesiącach b. r. 541.095 m² wobec 901.823 m² w tymże okresie roku 1935.

RUCH BUDOWLANY W TEL-AWIWIE. Po zakończeniu strajku arabskiego daje się zaznaczyć poważny wzrost ruchu budowlanego w Tel-Awiwie. Obecnie zatrudnionych jest 2.000 robotników przy budowie 64 dwupiętrowych domów.

INWESTYCJE BUDOWLANE. Ostatnio ogłoszone zostały dane, dotyczące inwestycyj budowlanych w Palestynie w roku 1935. Dane te są niekompletne, bowiem nie obejmują inwestycyj budowlanych w małych osiedlach żydowskich. Inwestycje te w głównych miastach i osiedlach Palestyny przedstawiały się w roku 1935 w porównaniu z r. 1934 i 1933, jak następuje:

	1935	1934	1933
	w funtach	palestyńskich	
Tel-Awiw	3.154.900	2.578.400	1.766.600
Hajfa	2.528.000	1.600.000	1.152.000
Jerozolima	1.433.327	1.239.906	2.118.843
Jaffa	438.000	841.000	248.600
Petach-Tikwa	227.415	179.112	81.800
Ramat-Gan	160.851	180.000	50.000
Riszon le Cyjon	125.000	93.800	22.000
Rechowot	91.500	103.200	32.170
Tyberiada	57.693	55..095	42.423
Gaza	32.422	11.715	5.455
Ramle	27.370	18.330	12.075
Akko	26.685	35.135	10.720
19 innych miejscow.	137.019	66.575	56.056
Ogółem	8.440.182	7.002.268	5.600.732

W roku 1935 wzrosły szczególnie inwestycje w Tel-Awiwie i Hajfie, zmalały natomiast inwestycje w Jaffie prawie o połowę. Poza prywatnymi inwestycjami budowlanymi należy jeszcze wymienić inwestycje publiczne, które w roku 1935 wynosiły ŁP. 275.740, przy czym na Tel-Awiw przypadła suma ŁP. 137.935.

HANDEL

ZWIĘKSZONE MOŻLIWOŚCI EKSPORTU OWOCÓW CYTRUSOWYCH DO SZWAJCARII. Rząd szwajcarski postanowił obniżyć cło na owoce cytrusowe z 10 fr. szw. za 100 kg. do 4½ fr. szw. Obniżka cła wynosi więc 55%, co niewątpliwie wpłynie na wzrost eksportu owoców cytrusowych do Szwajcarii.

EKSPORT OWOCÓW CYTRUSOWYCH PRZEZ PORT TEL-AWIWSKI. Między „Jaffa Citrus Exchange" a komitetem budowy portu tel-awiwskiego zawarta została umowa, dotycząca eksportu owoców cytrusowych przez port tel-awiwski. Według tej umowy „Jaffa Citrus Exchange" obowiązuje się płacić za korzystanie z specjalnie utworzonych magazynów portowych po 1 mils. od skrzynki, przy czym „Jaffa Citrus Exchange" gwarantuje ogólną opłatę w wysokości conajmniej ŁP. 500.

Według przypuszczeń ilość eksportowanych skrzyń owoców cytrusowych przez port tel-awiwski wyniesie przeszło ½ miliona.

PALESTYŃSKO - SYRYJSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Stosunki handlowe między Palestyną a Syrią kształtowały się w drugiej połowie roku 1936, pod wpływem długotrwałych wypadków, odmiennie niż w okresie styczeń—kwiecień, o czym świadczą następujące dane:

Import z Syrii

	1936	1935
	w funtach palestyńskich	
styczeń—kwiecień	365.163	329.318
maj—sierpień	254.216	497.350
styczeń—sierpień	619.379	826.668

Eksport do Syrii

	1936	1935
	w funtach palestyńskich	
styczeń—kwiecień	92.285	88,298
maj—sierpień	100.068	116.000
styczeń—sierpień	192.353	204.298

Podczas gdy import z Syrii wzrósł w okresie styczeń—kwiecień r. b. w porównaniu z tymże okresem roku ubiegłego, w okresie maj—sierpień b. r. zmalał on w porównaniu z tymże okresem r. 1935 prawie o 50%.

PALESTYŃSKO - EGIPSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Import Palestyny z Egiptu w okresie styczeń—kwiecień bieżącego roku zmalał o 20%, w okresie zaś maj—sierpień b. r. zmalał on o 28%. Podobnie i eksport do Egiptu wykazał w roku bieżącym znaczny spadek. Handel palestyńsko-egipski przedstawiał się we wspomnianych okresach, jak następuje:

Import z Egiptu

	1936	1935
	w funtach palestyńskich	
styczeń—kwiecień	156.113	196.378
maj—sierpień	134.047	184.826
styczeń—sierpień	290.760	381.204

Eksport do Egiptu

	1936	1935
	w funtach palestyńskich	
styczeń—kwiecień	24.636	29.642
maj—sierpień	10.253	22.183
styczeń—sierpień	34.889	51.825

HANDEL TRANZYTOWY PALESTYNY. Handel tranzytowy Palestyny, który w r. 1935 wzrósł dwukrotnie w stosun-

ku do r. 1934, wykazał w r. 1936 znaczny spadek. Handel tranzytowy Palestyny w pierwszej połowie 1936 r. w porównaniu z tymże okresem r. 1935 przedstawiał się, jak następuje: (w ŁP.)

	I połowa r. 1936	I połowa r. 1935
Ogółem	150.253	200.308
z tego z:		
W. Brytanii	59.962	45.011
Stanów Zjedn.	20.661	23.881
Japonii	14.123	45.372
Egiptu	11.764	9.605
Czechosłowacji	9.462	13.586
Niemiec	6.020	7.202
Włoch	1.142	15.014
z tego do:		
Transjordanii	57.632	102.360
Iraku	87.253	89.386
Iranu	512	5.087

Należy zaznaczyć, że szczególnie zmalał tranzyt towarów japońskich i włoskich.

BIEŻĄCY SEZON CYTRUSOWY. Do dnia 10 października b. r. załadowano 91.257 skrzyń owoców cytrusowych. Pierwsze transporty przesłane były do Anglii. Pogody dopisują i należy się spodziewać pomyślnych zbiorów w bieżącym sezonie.

Wobec niewyjaśnionej sytuacji w Hiszpanii perspektywy dla eksportu palestyńskich owoców cytrusowych są pomyślne, co znalazło swój wyraz w licznych t. zw. przedsprzedażach.

IMPORT TOWARÓW WŁOSKICH. Po kilkumiesięcznym zastoju w stosunkach handlowych palestyńsko-włoskich, co stało w związku z sankcjami gospodarczymi, stosowanymi przeciwko Włochom, obecnie daje się zaznaczyć ożywienie w handlu między tymi krajami.

EKSPORT STAREGO METALU. Eksport z Palestyny starego metalu wynosił w pierwszej połowie 1935 r. 187,4 ton wobec 64 ton w roku poprzednim. Wartość jego wynosiła ŁP. 3.595.

WZROST TRANZYTU NAFTY PRZEZ PORT HAJFSKI. W sierpniu b. r. w porcie hajfskim załadowano 185.829 ton nafty wobec 167.214 ton w tym samym okresie r. ub. W pierwszych 7-miu miesiącach 1936 r. załadowano ogółem w porcie hajfskim 1.185.870 ton nafty wobec 1.079.470 ton w tym samym okresie roku ubiegłego.

IMPORT MASZYN. W pierwszej połowie b. r. import maszyn zmalał w porównaniu z tymże okresem roku ubiegłego. Najmniej zmalał import maszyn rolniczych. Natomiast w znacznej mierze zmniejszył się import pomp, maszyn drukarskich i introligatorskich, maszyn do szycia i maszyn do pisania. Import motorów elektrycznych zmalał o 30%. Import maszyn w pierwszej połowie roku 1936 wynosił ŁP. 428.184 wobec ŁP. 691.753 w tymże okresie r. 1935. W okresie 3-ch lat prosperity 1933—1935 import maszyn do Palestyny wynosił ŁP. 2.918.843.

ZMIANY W TARYFIE CELNEJ. Rząd palestyński wprowadził szereg zmian w taryfie celnej. Wanny do kąpieli, które dotychczas były obciążone cłem wwozowem w wysokości 12% ad valorem, obecnie obciążone będą cłem stosownie do wagi. Na materace, sprężyny i haki zostało ustanowione obecnie cło w wysokości 5 milsów za kg., a na korki — w wysokości 12% ad valorem.

IMPORT WANIEN. W pierwszej połowie b .r. import wanien do kąpieli wynosił ŁP. 8.325, (ogólna waga — 277.710 kg.), wobec ŁP. 25.254 (ogólna waga — 877.491 kg.) w tymże okresie roku poprzedniego. Import wanien zmalał w bieżącym roku na skutek znacznego skurczenia się ruchu budowlanego w Palestynie.

EKSPORT POTASU I BROMU. Towarzystwo „Palestine Potash Ltd." zwiększyło swój eksport potasu i bromu. W okresie pierwszych 7-miu mie-

sięcy 1936 r. eksport potasu wynosił 12.709 ton o ogólnej wartości ŁP. 62.591 wobec 10.840 ton o wartości ŁP. 46.172 w tym okresie r. 1935. Eksport bromu w pierwszych 7-miu miesiącach 1936 r. wynosił 305 ton o wartości ŁP. 19.318, wobec 273 ton o wartości ŁP. 12.257 w tym okresie r. 1935.

IMPORT SAMOCHODÓW. W pierwszych 4-ch miesiącach b. r. import samochodów wynosił 288 sztuk o ogólnej wartości ŁP. 48.832, wobec 720 samochodów wartości ŁP. 107.795 w tymże okresie r. 1935.

EKSPORT GREJPFRUTÓW I CYTRYN. Do dnia 17 grudnia b. r. eksport grejpfrutów wynosił 131.623 skrzynek, eksport cytryn 11.687 skrzynek. Warto podkreślić, iż Referat Prasowy rządu palestyńskiego po raz pierwszy w swym komunikacie wymienił port tel-awiwski, jako jeden z portów, przez który wysyłane są owoce cytrusowe z Palestyny.

IMPORT BYDŁA NA UBÓJ. W lipcu 1936 r. import bydła na ubój, w porównaniu z importem w lipcu 1935 r. przedstawiał się, jak następuje:

	lipiec 1935	lipiec 1936
drogą morską		
bydło rogate	2.722	2.528
owce i kozy	24.490	4.810
drób	89.052	152.318
drogą lądową		
bydło rogate	1.248	70
owce i kozy	12.973	3.663
drób	57.322	14

IMPORT TOWARÓW WŁÓKIENNICZYCH. W pierwszej połowie 1936 r. import towarów włókienniczych zmalał w porównaniu z tymże okresem r. 1935 o 42,8%. W pierwszych 6 miesiącach b. r. import towarów włókienniczych wynosił ŁP. 507.932 wobec ŁP. 887.352 w tymże okresie roku ubiegłego. Szczególnie zmalał import towarów bawełnianych, jedwabnych i lnianych. Import konfekcji zmalał w pierwszym półroczu r. b. w porównaniu z tymże okresem r. 1935 o 40%. Import obuwia, pończoch i skarpetek zmalał w tymże okresie w porównaniu z rokiem 1935 o 35—40%.

PALESTYŃSKO-EGIPSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Nastąpiła wymiana not dyplomatycznych między Wysokim Komisarzem w Palestynie, a egipskim ministrem spraw zagranicznych w sprawie uregulowania palestyńsko-egipskich stosunków handlowych.

Wkrótce nastąpi spotkanie przedstawicieli rządów wspomnianych krajów, celem omówienia spraw, związanych z rozwojem wzajemnych stosunków gospodarczych.

PALESTYŃSKO - CZECHOSŁOWACKIE STOSUNKI HANDLOWE. Według danych czechosłowackiego urzędu statystycznego, handel między Palestyną a Czechosołwacją w pierwszych 8 miesiącach 1936 r. przedstawiał się, jak następuje (w tysiącach koron czeskich):

	styczeń-sierpień 1935	styczeń-sierpień 1936
Przywóz z Pal.	6.346	15.327
Wywóz do Pal.	43.626	30.122

Jak z powyższych danych wynika, przywóz z Palestyny do Czechosłowacji wzrósł w przeciągu pierwszych 8 miesięcy w porównaniu z tymże okresem roku ubiegłego o 143%. Wywóz z Czechosłowacji do Palestyny zmalał o prawie 30%.

Według poszczególnych miesięcy przedstawiał się przywóz z Palestyny do Czechosłowacji, jak następuje (w tysiącach koron czeskich):

	1935	1936
Styczeń	1.272	1.373
Luty	813	2.381
Marzec	1.421	4.043
Kwiecień	1.335	2.127
Maj	778	1.852
Czerwiec	301	1.823
Lipiec	86	1.356
Sierpień	341	369

Import pomarańczy palestyńskich do Czechosłowacji wynosił w sezonie 1935/36 — 4.860 ton, wobec 3.535 ton w sezonie 1934/35. Wobec wprowadzenia obniżki cła na grejpfruty import ich z Palestyny wzrośnie w znacznej mierze. W ostatnich latach zaczęto również sprowadzać do Czechosłowacji cytryny palestyńskie. Palestyna korzysta w stosunkach handlowych z Czechosłowacją z klauzuli największego uprzywilejowania, przeto istnieją wielkie możliwości dla dalszej rozbudowy wzajemnych stosunków gospodarczych. Palestyńska fabryka „Assis", produkująca soki i marmelady owocowe zamierza w najbliższym sezonie eksportować do Czechosłowacji znaczne ilości soków pomarańczowych, grejpfrutowych oraz marmelad.

Mały zbyt wina i oliwy palestyńskiej na rynku czechosłowackim tłumaczy się nieumiejętną organizacją eksportu tych artykułów z Palestyny.

PALESTYŃSKO-RUMUŃSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Kwota wyznaczona przez rząd rumuński dla importu z Palestyny wynosi w roku bieżącym ŁP. 150.000. Według poszczególnych pozycyj przedstawia się ona, jak następuje:

Owoce cytrusowe	ŁP.	120.000
Esencje, oleje, soki owocowe, perfumy	„	7.500
Oliwa	„	10.000
Jarzyny zimowe	„	500
Zęby sztuczne	„	5.000
Wyroby aluminiowe	„	1.000
Książki i przedmioty rytuału religijnego	„	1.000
Inne produkty mineralne, organiczne, chemiczne	„	5.000
Ogółem	ŁP.	150.000

W roku poprzednim kwota wyznaczona dla importu z Palestyny wynosiła ŁP. 130.000, przy czym na import owoców cytrusowych przypadło ŁP. 100.000.

W pierwszej połowie r. 1936 eksport z Rumunii do Palestyny wynosił ŁP. 510.758, wobec ŁP. 615.819 w tymże okresie r. 1935. Eksport Rumunii do Palestyny w pierwszej połowie 1936 roku zmniejszył się w porównaniu z tymże okresem roku 1935 o 15,4%, import zaś Rumunii z Palestyny we wspomnianym okresie zmniejszył się o 24,6%.

W eksporcie Rumunii do Palestyny zmalały szczególnie następujące pozycje: nafta, drzewo budulcowe i komplety skrzynkowe do pakowania owoców cytrusowych. Co się tyczy eksportu jabłek z Rumunii do Palestyny należy zaznaczyć, że w bieżącym roku wzrósł on w znacznej mierze. Wzrost ten nastąpił na skutek cen konkurencyjnych jabłek rumuńskich w porównaniu z cenami jabłek amerykańskich.

Eksport jabłek rumuńskich z Rumunii do Palestyny wyniósł w r. 1935 794 tony wartości ŁP. 9.563. W pierwszych 8-iu miesiącach 1936 r. eksport jabłek z Rumunii do Palestyny wynosił 92 tony wartości ŁP. 947. Główne nasilenie eksportu jabłek z Rumunii do Palestyny zaznacza się w ostatnich 4-ch miesiącach każdego roku. Według przypuszczeń eksport jabłek z Rumunii do Palestyny w bieżącym roku wzrośnie o 50% w porównaniu z rokiem 1935.

FINANSE

OBIEG PIENIĘŻNY. Obieg pieniężny w Palestynie na dzień 1 listopada 1936 roku wyniósł ŁP. 6.041.185.

PALESTYŃSKI BANK PRZEMYSŁOWY. Działalność Palestyńskiego Banku Przemysłowego, utworzonego przez Związek Przemysłowców żydowskich ma być obecnie rozszerzona. Kapitał banku będzie podwyższony do ŁP. 50.000.

NIEZNACZNY DEFICYT RZĄDU PALESTYŃSKIEGO. Dochody rządu palestyńskiego w pierwszej połowie roku finansowego 1936/37 (w okresie kwie-

cień — wrzesień) wyniosły ŁP. 1.945.564, wydatki zaś 1.970.612. We wspomnianym okresie deficyt rządu palestyńskiego wynosił ŁP. 25.048.

Ogółem dochody rządu palestyńskiego w tym okresie wynosiły, jak już wyżej wspomnieliśmy, ŁP. 1.945.564, wobec ŁP. 2.968.612 w pierwszej połowie roku 1936.

PRACA

PRACA ROBOTNIKÓW SEFARDYJSKICH W PORCIE TEL-AWIWSKIM. W porcie tel-awiwskim są zatrudnieni w znacznej mierze żydzi sefardyjscy z Saloník. Początkowo otrzymywali 8—9 piastrów dziennie, obecnie otrzymują 20 piastrów dziennie.

KOMUNIKACJA

W SPRAWIE ROZBUDOWY PORTU TEL-AWIWSKIEGO. Na ogólnym zebraniu Izby Handlowej w Tel-Awiwie omawiano sprawę dalszej rozbudowy portu tel-awiwskiego i skierowania transportów przez ten port. Dłuższe przemówienie w tej sprawie wygłosił prezes Izby Handlowej, p. Hoofien, który też wysunął szereg żądań i dezyderatów do rządu palestyńskiego.

ZAŁADUNEK I WYŁADUNEK W PORCIE TEL-AWIWSKIM. W okresie od 11-go do 16-go października b. r. w porcie tel-awiwskim wyładowano 1.768 ton, a załadowano 91 ton.

NOWA AMERYKAŃSKA LINIA OKRĘTOWA DO KRAJÓW BLISKIEGO WSCHODU. Towarzystwo okrętowe „Istmian Steamship Co." zaprowadziło stałą linię okrętową do krajów Bliskiego Wschodu, morza Czerwonego i Indii. Z portów Baltimore i New-Yorku dwa razy w miesiącu będą odbijać okręty, które po drodze zawiną do Aleksandrii, Hajfy, Bejrutu, Port-Saidu, Suezu, Dżeddy, Massauy, Dżibuti i Adenu. W Adenie linia będzie rozgałęziona na dwie odnogi, z których jedna prowadzić będzie do portów zatoki perskiej, a druga do Indii (Karachi, Bombaj, Kolembo, Madras i Kalkuta).

KOLEJE PALESTYŃSKIE W PIERWSZYM KWARTALE ROKU FINANSOWEGO 1936/37. Rentowność kolei palestyńskich w pierwszym kwartale roku finansowego 1936/37 (kwiecień — czerwiec 1936) znacznie zmalała, na skutek sabotażu i terroru arabskiego. Wobec strajku w porcie jafskim dał się zaznaczyć wzrost transportów artykułów spożywczych na kolejach palestyńskich. Wzrost ten nie pozostał jednak w odpowiedniej proporcji z odpowiednim spadkiem transportu artykułów budowlanych, a w szczególności cementu i drzewa budulcowego. Zmalał również transport węgla. Wolumen transportu na kolejach palestyńskich w okresie kwiecień — czerwiec 1936 r. wynosił 184.872 tonny, wobec 226.429 tonn w tym samym okresie roku ubiegłego. Mimo zmniejszenia się transportu, dochody kolei palestyńskich z tego tytułu wzrosły z Ł. P. 95.741 do ŁP. 99.645. Ruch pasażerski we wspomnianym okresie wynosił 685.766 osób, wobec 699.976 w tymże okresie roku ubiegłego. Dochody z ruchu pasażerskiego zmalały z ŁP. 92.465 w okresie kwiecień — czerwiec 1935 r. do ŁP. 88.602 w tymże okresie roku bieżącego.

RUCH SAMOCHODOWY. Na dzień 31 grudnia 1935 r. ilość kursujących samochodów w Palestynie wynosiła 11.874, w tym 4.208 autobusów i samochodów ciężarowych, 5.785 taksówek i samochodów pasażerskich, oraz 1.871 motocykli i traktorów. W pierwszej połowie b. r. import samochodów do Palestyny zmalał znacznie w porównaniu z tymże okresem roku ubiegłego. I tak, import autobusów i samochodów ciężarowych w pierwszej połowie b. r. wynosił 569, wobec 1.797 w pierwszym półroczu 1935 r. Szczególnie zmalał import motocykli, który w pierwszej połowie roku ubiegłe-

go wynosił 294, zaś w tymże okresie roku bieżącego — 59. Należy też podkreślić, iż import części samochodowych zmalał w bieżącym półroczu prawie o połowę. Import opon samochodowych zmalał z 277 ton do 153 ton. Import benzyny zmniejszył się nieznacznie i wynosił w pierwszej połowie 1936 r. 22,5 miliona litrów wobec 25,3 miliona litrów w tymże okresie r. 1935.

BUDOWA PORTU W TEL-AWIWIE. Prace dokoła budowy portu w Tel-Awiwie posuwają się znacznie naprzód. Stacja wyładunkowa ma obecnie 220 metrów długości. Ma ona być w dalszym ciągu rozbudowana. Projektuje się obecnie wybudowanie szeregu magazynów dla przechowania towarów wyładowanych. Poza tym ma być wybudowany specjalny magazyn dla przechowywania owoców cytrusowych o dług. 70 m. a szerokości 30 m. Prace w porcie są prowadzone intensywnie podczas dnia i nocy.

BUDOWA SZÓS. Rząd palestyński wyasygnował ŁP. 150.000 na budowę szós, łączących osiedla żydowskie. Agencja żydowska prowadzi obecnie pertraktacje w sprawie rozpoczęcia budowy nowych dróg i szós. Agencja żydowska ma brać udział w kosztach budowy w wysokości 50%.

RUCH OKRĘTOWY W PORTACH PALESTYŃSKICH. Na skutek ostatnich wypadków w Palestynie ruch okrętowy w portach palestyńskich znacznie zmalał. W pierwszej połowie b. r. ilość okrętów, które zawinęły do portu jafskiego, wynosiła 378 z ładunkiem ogólnym 697.873 ton (w tym okresie roku 1935 — 569 okrętów z ładunkiem 1.158.939 ton). Do portu hajfskiego zawinęło w pierwszych 6-ciu miesiącach r. 1936 — 929 okrętów o ogólnym tonażu 2.386.278 ton (w tymże okresie r. 1935 — 906 okrętów z tonażem 2.576.753 ton). Załadunek w porcie jafskim wynosił we wspomnianym okresię 78.260 ton, wobec 119.918 ton w pierwszych 6-ciu miesiącach r. ub. Załadunek w porcie hajfskim wynosił w pierwszej połowie r. b. 145.017 ton wobec 219.228 ton w tym okresie r. ub.

ROZWÓJ ŻYDOWSKIEGO TOWARZYSTWA OKRĘTOWEGO „ATID". W Hajfie odbyło się w ostatnich dniach walne zgromadzenie żydowskiego towarzystwa okrętowego „Atid". Z przedłożonego sprawozdania wynika, że towarzystwo rozwinęło bardzo ożywioną działalność. Zawarło ono szereg umów z towarzystwami okrętowymi innych krajów.

W okresie rozruchów w Palestynie towarzystwo okrętowe „Atid" znacznie ucierpiało, albowiem ładunki nie były wystarczające.

Stacja wyładunkowo-załadunkowa w Tel-Awiwie nie posiada jeszcze odpowiednich urządzeń, co znacznie podraża koszty załadunku i utrudnia działalność towarzystwa. Towarzystwo „Atid" posiada 3 okręty, czwarty okręt ma być wkrótce zakupiony.

Towarzystwo „Atid" zatrudnia około 100 osób i zakupuje artykuły spożywcze i niezbędne materiały prawie wyłącznie w Palestynie.

Walne zgromadzenie postanowiło powiększyć kapitał zakładowy do ŁP. 50.000.

ROZWÓJ PORTU TEL-AWIWSKIEGO. Port tel-awiwski został uruchomiony w dniu 19 maja 1936 r. W ciągu pierwszych 5 miesięcy swego istnienia do 19 października r. b. zawinęło do portu tel-awiwskiego 47 okrętów oraz 20 żaglowców. Ogółem wyładowano w tym okresie (80 dni pracy) 16.994 tony, a załadowano 641 ton. Według poszczególnych miesięcy wyładunek i załadunek w porcie tel-awiwskim przedstawiały się jak następuje:

miesiąc			
maj (od 19-go) (8 dni pracy)	2	847	5
czerwiec (11 dni pracy)	3	788	19

lipiec (21 dni pracy)	15	4594	149
sierpień (17 dni pracy)	18	2026	155
wrzesień (23 dni pracy)	19	4708	188
październik (do 19-go) (12 dni pracy)	9	4031	125

Według rodzaju towarów import przedstawiał się jak następuje:

Artykuły spożywcze	7140 ton
Owoce i warzywa	1343 „
Skrzynki do pakowania pomarańczy	2025 „
Nawozy sztuczne	2020 „
Węgiel	120 „
Cement	4346 „

Dane powyższe wskazują dobitnie o szybkim tempie rozwoju portu tel-awiwskiego, co jest tym bardziej pocieszające, iż rozwój ten nastąpił w okresie krwawych wypadków i rozruchów w Palestynie.

IMIGRACJA

IMIGRACJA DO PALESTYNY W PIERWSZYCH 7-MIU MIESIĄCACH 1936 R. W pierwszych 7-miu miesiącach 1936 r. ilość imigrantów żydowskich, przybyłych do Palestyny wyniosła 18.610 wobec 35.637 w tymże okresie r. 1935. W okresie tym przybyło z Polski 7.240 imigrantów (w okresie styczeń — lipiec 1935 — 16.388), z Niemiec — 5.074 (4.432), z Rumunii — 893 (2.358), z Jemenu i Adenu — 666 (876), z Litwy — 489 (1201), z Czechosłowacji — 409 (699), z Francji — 394 (674), z Łotwy — 373 (668), z U. S. A. — 245 (1.167), z Turcji — 218 (1.091), z W. Brytanii — 140 (159), z Szwajcarii — 89 (77), z innych krajów — 2.380 (5.847).

IMIGRACJA DO PALESTYNY W PIERWSZYCH 3 KWARTAŁACH 1936 r. Ostatnio ogłoszone zostały dane, dotyczące imigracji za okres pierwszych 9 miesięcy 1936 r. We wrześniu b. r. imigracja do Palestyny wynosiła 4.966 osób, w tym 118 turystów, którzy zalegalizowali swój pobyt w kraju. W porównaniu z poprzednimi miesiącami imigracja robotników do Palestyny we wrześniu r. b. była stosunkowo większa, na jednego kapitalistę przypadło 9 robotników.

Imigracja żydowska do Palestyny w pierwszych 3 kwartałach 1936 r. w porównaniu z tymże okresem r. 1935 przedstawiała się, według poszczególnych kategoryj, jak następuje:

Kategoria	1—3 kwart. 1935	1—3 kwart. 1936
Kapitaliści z kapitałem conajmniej ŁP. 1.000	4.959	2.619
Członkowie ich rodzin	4.311	2.538
Osoby wolnych zawodów z kapitałem conajmniej ŁP. 500	8	—
Członkowie ich rodzin	3	—
Rzemieślnicy z kapitałem conajmniej ŁP. 250	249	168
Członkowie ich rodzin	392	284
Osoby z rentą miesięczną conajmniej ŁP. 4.—	86	85
Osoby z kapitałem conajmniej ŁP. 500.—	11	4
Członkowie ich rodzin	9	7
Sieroty	2	9
Duchowni	838	385
Członkowie ich rodzin	1.619	548
Studenci	885	1.214
Robotnicy	11.695	6.801
Członkowie ich rodzin	10.698	4.127
Krewni obywateli palestyńskich	12.724	8.749
Osoby niepodlegające ustawie imigracyjnej	235	418
Ogółem	48.724	27.956

Imigracja żydowska do Palestyny w pierwszych 9 miesiącach b. r. w porównaniu z tymże okresem r. 1935 zmalała o 42,6%.

EGIPT

SZKOLNICTWO W TEL-AWIWIE. Budżet szkolny magistratu m. Tel-Awiwu wynosi ŁP. 114.000. Ilość dzieci, uczęszczających do szkół ludowych i freblówek, wynosi w bieżącym roku 17.000, czyli o 3.000 więcej, niż w roku ubiegłym.

KONCESJA NA GAZOWNIĘ W TEL-AWIWIE. Magistrat m. Tel-Awiwu udzielił koncesji angielskiemu towarzystwu Clofe Brothers koncesji na urządzenie gazowni w Tel-Awiwie. Firma ta zainwestowała już na ten cel ŁP. 500.000.

RÓŻNE

* Delegatem Anglii w Komisji Mandatowej wyznaczony został lord Hailey.

* W dniu 11 listopada b. r. przybyła do Palestyny Komisja Królewska z lordem Peelem na czele.

* Minister Kolonii, Ormsby Gore, wygłosił w dniu 4 listopada r. b. w Izbie Gmin przemówienie o obecnej sytuacji w Palestynie, stwierdzając kategorycznie, iż ani rząd brytyjski, ani rząd palestyński nie udzielił królom arabskim jakichkolwiek gwarancyj co do przyszłych koncesyj politycznych dla Arabów palestyńskich.

* Zmarł w Jerozolimie redaktor hebrajskiego czasopisma lekarskiego „Harofe", dr. Josef Sztejn.

* Arabowie przedłożyli Wysokiemu Komisarzowi memoriał w sprawie rozbudowy portu w Gazie.

* Pierwsze uroczyste posiedzenie Komisji Królewskiej odbyło się dnia 11-go listopada b. r. przy udziale członków rządu palestyńskiego z Wysokim Komisarzem sir Arturem Wauchope'm na czele, przedstawicieli państw zagranicznych, Agencji żydowskiej i licznych instytucyj Iszuwu.

* Zmarł w Jerozolimie dr. Jakób Adler, znany dziennikarz niemiecko-żydowski, znawca stosunków gospodarczych na Bliskim Wschodzie.

* W miastach palestyńskich zniesiona została policja konna, pozostawiono ją natomiast w okręgach wiejskich.

* W dniu 23-go listopada r. b. objął urzędowanie p. R. B. Bodylly w charakterze naczelnego sędziego Tel-Awiwu.

* W Jerozolimie bawił ostatnio emir Abdullah, który prowadził pertraktacje z Muftim oraz z innymi przywódcami arabskimi odnośnie prac Komisji Królewskiej.

* Inauguracja Filharmonii Palestyńskiej nastąpi w połowie grudnia. Na uroczystość przybędą Toscanini i Huberman.

* Wyszła z druku książka d-ra A. Ruppina p. t. „30 lat syjonizmu", w której zamieszczone są liczne artykuły dotyczące syjonizmu i innych zagadnień Palestyny.

* W Ramat-Gan zmarł znany dziennikarz hebrajski Zalmen Epsztein.

SYRIA

UPRAWA BAWEŁNY. W r. 1936 nastąpiła dalsza rozbudowa plantacyj bawełny. Obszar zaplantowany bawełną w północnej Syrii wynosi około 1 miliona dunamów, przy czym 350.000 dunamów w okręgu Aleppo, 500.000 dunamów w okręgu Eufratu, oraz 50.000 w okręgu Homs i Chama. Tegoroczny zbiór bawełny wynosi 80.000 bel, wobec 60.000 w roku 1935 i 30.000 bel w r. 1934.

SFERY GOSPODARCZE PRZECIWKO OGŁOSZENIU MORATORIUM. Wobec ciężkiej sytuacji ekonomicznej kraju, na łamach prasy ukazały się artykuły, domagające się wprowadzenia moratorium na zaciągnięte pożyczki w kraju. Izba Handlowa w Bejrucie oraz Związek Kupców Syryjskich wypowiedziały się przeciwko wprowadzeniu moratorium, które zdaniem ich poderwałoby zaufanie sfer finansowych zagranicy do kupców syryjskich.

PRODUKCJA GWOŹDZI. Produkcja gwoździ w Syrii napotyka w swym rozwoju na znaczne trudności. Trudności te powstały na skutek konkurencji importowanych z zagranicy gwoździ po cenach dumpingowych.

RUCH TURYSTYCZNY. Ilość turystów przybyłych w tegorocznym sezonie letnim do Libanu wynosiła 4.784, wobec 10.827 w roku 1935 oraz 7.405 w r. 1934.

BANKRUCTWO BANKU SYRYJSKIEGO. Przedsiębiorstwo bankowe Sabri Liniado w Damaszku zbankrutowało. Pasywy wynoszą 6 tysięcy złotych funtów tureckich.

HANDEL ZAGRANICZNY SYRII. Handel zagraniczny Syrii w pierwszej połowie 1936 r. w porównaniu z tymże okresem roku ubiegłego, wzrósł nieznacznie. Według poszczególnych krajów handel zagraniczny Syrii przedstawiał się, jak następuje:

Import Syrii

	pierwsze półrocze 1935	pierwsze półrocze 1936
	w tysiącach funtów syryjskich	
Import ogółem	6.685	6.813
w tym z		
Francji	1.236	1.175
Anglii	721	762
Japonii	553	745
Stanów Zjedn.	573	485
Belgii	388	458
Iraku	202	420
Rumunii	354	370
Niemiec	370	336
Egiptu	244	275
Palestyny	**238**	**228**
Indii	174	222
Czechosłowacji	135	169
Turcji	265	117
Italii	306	17

Eksport Syrii

	pierwsze półrocze 1935	pierwsze półrocze 1936
	w tysiącach funtów syryjskich	
Eksport ogółem	2.753	2.786
w tym do		
Palestyny	**1.325**	**1.140**
Francji	542	502
Egiptu	105	177
Stanów Zjedn.	123	168
Anglii	185	163
Transjordanii	66	131
Iraku	109	83
Belgii	36	77
Turcji	30	71

Podczas gdy Palestyna wśród krajów importu syryjskiego zajmuje dziesiąte miejsce, zajmuje ona w eksporcie Syrii pierwsze miejsce.

SPADEK PRODUKCJI PRZEMYSŁU LIBAŃSKIEGO. W związku z ostatnimi rozruchami w Palestynie zmniejszyła się w znacznej mierze, na skutek braku zbytu na rynku palestyńskim, produkcja przemysłu libańskiego. Produkcja wyrobów cukierniczych zmalała z 150.000 kg.

w pierwszym kwartale 1936 r. do 90.000 kg. w drugim kwartale tegoż roku, produkcja biszkoptów z 18.000 kg do 12.000 kg., produkcja czekolady spadła z 50.000 kg. do 35.000, piwa zaś z 327.000 litrów do 300.000 litrów.

EGIPT

EKSPORT WARZYW I OWOCóW. Grupa eksporterów egipskich, która ostatnio udała się do Europy, celem zbadania możliwości zbytu dla warzyw i owoców, przedłożyła Ministerstwu Handlu memoriał sprawozdawczy o obecnej sytuacji na rynkach światowych. Celem zwiększenia zasięgu eksportu owoców i warzyw z Egiptu, eksporterzy domagają się od rządu wyznaczenia większej kwoty na subsydiowanie tej gałęzi gospodarki.

IRAK

PROPAGANDA NA RZECZ ARABóW PALESTYŃSKICH. Premier ministrów Hichmad bei Suliman przyjął na audiencji przedstawicieli Komitetu Obrony Palestyny, z którymi omówił sprawę propagandy na rzecz Arabów palestyńskich. Premier ministrów przyrzekł nadal kontynuować zainaugurowaną przez poprzedni rząd działalność polityczną, zmierzającą do zjednoczenia wszystkich Arabów.

DEMONSTRACJE POLITYCZNE. Według doniesień prasy palestyńskiej, odbyły się w Iraku wielkie demonstracje polityczne, wymierzone przeciwko obecnemu rządowi Sulimana. Demonstranci domagali się zwolnienia więźniów politycznych oraz rozpoczęcia bardziej aktywnej polityki w duchu pan-arabskim.

WIELKA BRYTANIA UZNAJE NOWY RZĄD. Według doniesień prasy palestyńskiej, rząd W. Brytanii ma oficjalnie uznać nowy rząd w Iraku, który powstał po ostatnim przewrocie militarnym w tym kraju.

TRANSJORDANIA

EMIR ABDULLAH O OBECNEJ SYTUACJI W IRAKU. W związku z ostatnim przewrotem w Iraku, Emir Abdullah udzielił prasie wywiadu, w którym stwierdził, iż między nowym rządem Iraku a rządem transjordańskim istnieją przyjazne stosunki i że rząd Sulimana w zupełności opanował sytuację w kraju.

STATYSTYKA

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

(wg. danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w wrześniu 1936 r. w porównaniu z tymże okresem r. 1935.

	Wrzesień 1935			Wrzesień 1936		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	116	2,078	+ 1,962	44	527	+ 483
Egipt	1,090	479	— 611	1,507	663	— 844
Syria	—	250	+ 250	162	244	+ 82
Iran	16	18	+ 2	122	140	+ 18
Turcja	20	43	+ 23	229	177	— 52
Cypr	—	120	+ 120	18	22	+ 4
Irak	—	123	+ 123	20	57	+ 37

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w okresie styczeń—wrzesień 1936 r. w porównaniu z tymże okresem r. 1935.

	Styczeń-Wrzesień 1935 r.			Styczeń-iWrzeseń 1936 r.		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	3,255	11,234	+ 7,979	5,588	4,496	— 1,092
Egipt	11,843	3.697	— 8,146	12,838	4,423	— 8,415
Syria	7	1,269	+ 1,262	1,728	1,356	— 372
Iran	391	3,694	+ 3,303	647	1,811	+ 1,164
Turcja	460	886	+ 426	1,748	1,811	+ 63
Cypr	26	234	+ 208	99	128	+ 29
Irak	23	632	+ 609	20	508	+ 488

Handel Polski z krajami Bliskiego Wschodu w wrześniu i w okresie styczeń—wrzesień 1936 (według działów)

Tysiące złotych

Działy	Palestyna		Egipt		Syria		Iran		Turcja		Cypr		Irak	
	IX	I-IX	IX	I-IX	IX	I-IX	IX	I-IX	IX	I-IX	IX	I-IX	IX	I-IX
PRZYWÓZ														
Ogółem	44	5,588	1,507	12,838	162	1,728	122	647	229	1,748	18	99	20	20
Wytwory pochodz. rośl.	2	5,123	—	5	162	1,708	43	402	25	892	18	99	5	5
Zwierzęta żywe i wytw. pochodz. zwierzęc.	—	12	—	9	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—
Wytwory pochodz. miner.	—	—	—	—	—	—	—	—	42	50	—	—	—	—
Woski, tłuszcze, oleje	28	119	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przetw. spoż., tytoń	2	35	—	—	—	—	—	2	162	730	—	—	—	—
Przetw. chem. i farmac.	2	14	—	—	—	—	—	—	—	54	—	—	—	—
Skóry, futra, wyr. skórz.	—	152	—	—	—	—	76	205	—	—	—	—	15	15
Surowce włók. i wyroby	1	34	1,507	12,819	—	19	3	34	—	—	—	—	—	—
Drewno, korek, wyr. koszyk.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	—	—
Papier i wyroby z niego	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Metale nieszlachetne i wyr.	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wagi, narzędzia, instrumenty	7	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wyroby różne, niewymienione	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—

WYWÓZ														
Ogółem	527	4,496	663	4,423	244	1,356	140	1,811	177	1,811	22	128	57	508
Wytwory pochodzenia roślinnego	36	501	—	—	—	13	—	141	—	—	—	—	—	—
Zwierzęta żywe i wytwory pochodzenia zwierzęcego	16	160	1	2	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wytwory pochodzenia mineralnego	—	5	43	508	—	145	—	—	—	—	—	—	—	—
Przetwory spożywcze, tytoń	8	180	7	135	1	43	—	—	11	14	—	50	—	—
Przetwory chemiczne i farmaceut.	11	71	2	31	—	5	—	18	3	30	—	2	—	8
Skóry, futra, wyroby skórzane	1	7	4	8	1	1	—	2	—	—	—	—	1	1
Surowce włókienn. i wyroby z nich	36	229	354	988	69	389	81	906	—	930	20	34	—	284
Kauczuk, jego surogaty	—	2	—	1	—	—	—	45	—	—	—	—	—	39
Drewno, korek, wyroby z nich, wyroby koszykarskie	350	2.316	97	1,406	59	356	—	9	—	—	1	19	49	140
Papier i wyroby z niego	14	179	4	133	7	95	56	548	19	437	1	13	—	—
Wyroby kamieniarskie, ceramiczne, szklane	1	100	8	41	4	9	—	16	4	13	—	—	—	—
Metale nieszlachetne i wyroby z nich	42	643	137	1,070	32	282	—	99	19	265	—	5	5	32
Maszyny i aparaty, sprzęt elektrotechniczny	6	41	—	86	—	—	—	22	121	121	—	—	—	—
Środki transportowe	3	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wagi, narzędzia, instrumenty i aparaty precyz. nauk. optycz.	—	28	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kapelusze, parasolki, laski, art. mody	1	4	3	7	3	4	—	1	—	2	—	1	—	—
Wyroby różne	1	18	1	6	2	12	3	3	—	—	—	4	2	3
Dzieła sztuki	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Handel zagraniczny Palestyny

(wg. danych Palestine Commercial Bulletin).

Handel zagraniczny Palestyny w okresie styczeń—czerwiec 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Czerwiee 1935	Styczeń-Czerwiec 1936
	w funtach palestyńskich	
Przywóz ogółem	8,826,273	6,800,903
w tem towarów	8,608,327	6,732,742
Wywóz ogółem	3,546,950	2.381,887
w tem towarów	3,222,373	2,263.626
Reeksport	134,682	132,555
Tranzyt	200,308	150,253

Przywóz do Palestyny **głównych artykułów** w okresie styczeń—czerwiec 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Czerwiec 1935		Styczeń-Czerwiec 1936	
	Kwintale	Ł. P.	Kwintale	Ł. P.
Ryż	85,926	91,543	66,544	65,569
Pszenica	159,070	102,869	29,705	24,042
Mąka pszenna	193,427	192,101	137,222	149,818
Bydło (sztuk)	12,476	143,914	17,225	169,763
Cukier	107,754	82,071	98,394	77,986
Kartofle	58,667	39,082	55,769	33,371
Żelazo w sztabach i prętach	260,010	182,035	145,160	116,158
Rury żelazne[3]	134,040	223,209	56,570	67.268
Drzewo budulcowe m³	101,634	238,824	44,250	100,264
Drzewo na skrz. pom. m³	69,316	163,303	33,815	114,589
Dykty	23,403	41,341	15,236	28,797
Tkaniny baweln.				
szare	4,524	33,581	2,167	14.905
bielone	4,346	54,254	2,510	29,991
farb. i druk.	11,914	196,642	5,649	88,620
Tkaniny wełniane	1,774	113.131	1,092	71,261
„ z czyst. jedwabiu	199	14,830	55	5,281
„ z sztuczn. jedw.	1.983	70,535	1,354	45,206
Benzyna (litrów)	25,284,600	134,251	22,608,846	116,186
Nafta (litrów)	28,068,265	96,500	30,508,666	107,144
Automobile (sztuk)	1,074	160,348	420	68,990

Wywóz z Palestyny głównych artykułów w okresie styczeń—czerwiec 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Czerwiec 1935 r.		Styczeń-Czerwiec 1936 r.	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Pomarańcze (skrzynek)	4,729,193	2,671,074	3,842.536	1,739,096
Grejpfruty (skrzynek)	500,924	250,622	455,942	179,644
Cytryny (skrzynek)	7,075	3,319	26,035	26,035
Skóry surowe i suszone	6,198	21,824	9,816	44,640
Jelita	526	9,376	580	9,433
Wino (litrów)	414,356	11,606	274,267	6,599
Oliwa jadalna	2,419	16,542	2,063	14,626
Sezam	2,920	5,149	661	1,468
Migdały	175	616	139	336
Cement	3,070	894	4,460	684
Pończochy i skarpetki (tuz.)	151	5,660	40	1,505
Mydło do prania	13,296	40,231	9,374	26,852
Zęby sztuczne	—	14,294	--	15,213

Handel zagraniczny Palestyny według głównych krajów pochodzenia w okresie styczeń—czerwiec 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Czerwiec 1935 r.				Styczeń-Czerwiec 1936 r.			
	Przywóz	Wywóz	Reeksport	Tranzyt	Przywóz	Wywóz	Reeksport	Tranzyt
	w funtach palestyńskich							
W. Brytania	1,441,692	2,085,346	11,067	45,011	1,319,428	1,284,298	16,185	59,962
Niemcy	1,082,126	243,304	5,745	7,202	1,058,149	99,956	8,074	6,020
Francja	166,334	66,263	1,235	6,541	128,261	33,439	915	134
Czechosł.	325,428	35,236	559	13,586	224,731	36,476	905	9,462
Belgia	302,454	62,272	1,551	3,527	217,882	38,402	4,718	2,954
Włochy	230,106	6,855	2,182	15,014	8,925	964	891	1,142
Holandia	128,879	157,753	1,025	645	120,117	144,543	3,995	412
Szwecja	113,355	37,036	892	344	47,235	60,397	1,161	353
Rumunia	615.819	72,516	169	—	510,758	53,266	2,288	211
Egipt	297 988	38,306	59.319	9,605	230,838	29.867	43,901	11,764
Syria	571,434	133,501	27,634	19	477,632	131,740	25,434	17
Irak	125,322	3,146	5,180	1,243	77,142	3,941	4,163	440
Iran	34,678	59	871	340	99,122	848	1,220	417
Turcja	146,566	60	102	675	84,750	15,630	842	623
Arabia	1,988	725	20	—	3,202	474	214	113
Polska	318,002	67,482	1,008	438	228,835	100,535	996	1,804

Ruch okrętowy przez porty Hajfa i Jaffa

w drugim kwartale 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.
(wg. danych Palestine Commercial Bulletin)

	Okręty przychodzące							
	1935				1936			
	Żaglowce		Parowce		Żaglowce		Parowce	
	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż
Hajfa	212	7.931	391	1.064.978	127	4.874	439	1.203.790
Jaffa	310	12.759	266	604,239	58	2.536	63	121.220

	Okręty wychodzące							
	1935				1936			
	Żaglowce		Parowce		Żaglowce		Parowce	
	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż
Hajfa	188	7.545	391	1,061,647	126	5.297	430	1,183.094
Jaffa	309	12.393	262	509,655	61	2.595	65	122,405

KOSZTY UTRZYMANIA W PALESTYNIE

(wg. danych Palestine Commercial Bulletin)

Koszty utrzymania w Palestynie rodziny, składającej się z 5-ciu osób.
(Na podstawie cen detalicznych 20 zasadniczych artykułów).
Podstawa — styczeń 1922 — 100%.

Miesiąc		Wydatki miesięczne ŁP. (fnnty palestyńskie)	Wskaźnik %
Styczeń	1922	8,749	100
„	1923	7,507	85,8
„	1924	6,718	76,8
„	1925	7,682	87,8
„	1926	7,220	82,5
„	1927	7,230	82.6
„	1928	6,705	76,6
„	1929	6.463	73,9
„	1930	5,850	67,0
„	1931	4,909	56,1
„	1932	5,098	58,3
„	1933	4,934	56.4
„	1934	4,591	52,5
„	1935	4,764	54,5
„	1936	4,735	54,1
Luty	1936	4,661	53,3
Marzec	1936	4,678	53,5
Kwiecień	1936	4,624	52,9
Maj	1936	4,745	54,2
Czerwiec	1936	4,934	56,4
Lipiec	1936	5,168	59,1
Sierpień	1936	5,181	59.2
Wrzesień	1936	5,290	60,5

WSKAŹNIKI CEN HURTOWYCH

Następujące cyfry odnoszą się do wskaźnika cen hurtowych na artykuły spożywcze i paliwa za miesiąc sierpień 1936.
(Podstawa — sierpień 1935).

Artykuły	Wskaźnik
I. Zboża i mięso	102,4
II. Owoce i inne artykuły spożywcze	104,1
III. Paliwa i różne	1,001
Wskaźnik ogólny	102.7

Ruch budowlany w Palestynie w roku 1935.
(wg. danych Palestine Commercial Bulletin)

Miasta	Budowle handlowe, Prywatne i przem. Ilość wydanych pozwoleń	Koszty bud. w ŁP.	Wydatki miejskie na roboty publiczne w ŁP,
Akr	184	26,685	2,670
Afula	43	4,250	298
Berszeba	58	2,641	944
Beizan	80	2,550	3,880
Bejt Jala	64	2.777	1,266
Bejt Sahur	31	322	150
Bire	12	1,454	397
Betleem	119	8,832	1,493
El Majdal	246	3,827	271
Gaza	372	32,422	2,484
Hajfa	1,611	2,528,000	26,367
Hebron	119	11,331	1,638
Jaffa	517	438,000	33,700
Jenin	50	1,930	269
Jericho	52	1,150	386
Jerozolima	1,293	1,433,327	19,541
Kan Junis	65	730	397
Lud	117	16,620	3,433
Nablus	185	17,650	3,674
Nazaret	150	17,270	1,137
Petach Tikwa	305	227,415	5,994
Ramalla	65	8,850	533
Ramat Gan	113	160,851	4,499
Ramle	93	27,370	3,084
Rehowot	178	91,500	10,250
Riszon le Zion	171	125,000	2,876
Safed	98	12,435	6,188
Szefa Amr	39	4,400	285
Tel-Awiw	2,078	3,154,900	137,935
Tyberjada	149	57,693	1,671
Tulkarem	205	18,000	3,600
Ogółem	8,862	8,440,182	275,740

B. P. Dr. OZJASZ THON

Tuż przed zamknięciem numeru nadeszła wiadomość o nieodżałowanej śmierci Dr. Ozjasza Thona. Zmarły należał do bliższych współpracowników twórcy politycznego syjonizmu Dr. Teodora Herzla. Sztandar odrodzenia narodowego żydostwa niósł z dumą, zwalczając wpływy destrukcyjne w narodzie i szerząc ideę odbudowy prastarej ojczyzny. Idea ta była wytworem jego gorącego serca, domagającego się dla swego narodu spokoju i szczęścia. Osobistość jego była niejako syntezą bogatej kultury i tradycji pokoleń ubiegłych z nowopowstającą kulturą renesansu politycznego żydostwa w Palestynie. Nieodżałowany szermierz idei wyzwolenia Izraela przeniósł się do wieczności w okresie ciężkiej sytuacji narodu. Zgasło serce wielkiego człowieka, duchowego przywódcy polskiego żydowstwa. Cześć Jego Świetlanej Pamięci.

W.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Fredry 10. — Tel. 246-37, 521-06. P. K. O. 9231.

Redaktor odpowiedzialny:
P. WASSERMAN

Wydawca:
POLSKO-PALESTYŃSKA
IZBA HANDLOWA

Druk. „Monolit", Warszawa, Elektoralna 3, tel. 581-92.